

Sandvikens Kommun

Konsekvensbeskrivning

ÖVERSIKTSPLAN FÖR SANDVIKENS KOMMUN 2030

sandviken.se

KONSEKVENSBESKRIVNING ÖVERSIKTSPLAN FÖR SANDVIKENS KOMMUN 2030

Diareienummer
KS2017/663

Omslagsfoto
Jan Carlsson
Stéfan Estassy
Sandvikens Kommun

Produktion
Baringo reklam & kommunikation 2018

Innehåll

Sammanfattning	5	3. Övriga konsekvenser	19
Miljökonsekvensbeskrivning	5	3.1 Jämställdhet, sociala aspekter, barnaspekter	19
Övriga konsekvenser	7	3.2 Folkhälsoaspekter	19
1. Utgångspunkter för konsekvensbeskrivning och MKB	8	3.3 Strandskydd och LIS	20
1.1 Översiktsplanens innehåll	8	3.4 Näringslivsutveckling	29
1.2 Miljöbedömning och MKB	8	3.5 Infrastruktur	29
1.3 Avgränsning av MKB	8	3.6 Mellankommunala frågor	30
2. Miljökonsekvenser	12	4. Påverkan på miljömål, riksintressen och miljö kvalitetsnormer	31
2.1 Högt värderade naturmiljöer och kulturmiljöer	12	4.1 Nationella och regionala miljömål	31
2.2 Rekreation och friluftsliv	14	4.2 Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken	35
2.3 Jordbruksmark	15	4.3 Miljö kvalitetsnormer	39
2.4 Ekosystemtjänster	16	5. Uppföljning och övervakning	43
2.5 Klimatanpassning och översvämningsrisk	17	5.1 Uppföljning av planens betydande miljöpåverkan	43
2.6 Ras- och skredrisk	18	6. Samråd	43
		6.1 Samråd med länsstyrelsen	43

Sammanfattning

Denna rapport utgör konsekvensbedömning till Översiktsplan för Sandvikens kommun. Miljökonsekvensbeskrivningen utgörs av kapitel 1-2 och 4-6. Övriga konsekvenser av översiktsplanen tas upp i kapitel 3. Översiktsplanen håller en strategisk nivå, vilket därför även gäller denna konsekvensbedömning. Mer detaljerade bedömningar görs i kommande planering, som exempelvis fördjupade översiktsplaner och detaljplaner.

Miljökonsekvensbeskrivning

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska, i enlighet med miljöbalken, bara ta upp de miljöaspekter där så kallad betydande miljöpåverkan bedöms kunna uppstå.

I MKB:n jämförs planalternativet, det vill säga en situation efter att förslagen i översiktsplanen har genomförts, med ett så kallat nollalternativ. Nollalternativet innefattar pågående mark- och vattenanvändning, vad som kan komma att ske med stöd av gällande planer och tillstånd samt den bebyggelseutveckling som bedöms kunna ske utan stöd av ny översiktsplan eller nya detaljplaner.

Avgränsning av MKB

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska, i enlighet med miljöbalken, bara ta upp de miljöaspekter där så kallad betydande miljöpåverkan bedöms kunna uppstå. Följande miljöaspekter tas upp i MKB:n för översiktsplanen:

- högt värderade natur- och kulturmiljöer
- rekreation och friluftsliv
- jordbruksmark
- ekosystemtjänster
- klimatanpassning och översvämningrisk
- ras- och skredrisk

Sammanfattning MKB

Högt värderade naturmiljöer och kulturmiljöer

Endast några få av översiktsplanens förändringsförslag berör de högst värderade natur- och kulturmiljöerna. I dessa fall finns riktlinjer om hänsyn till natur- och kulturvärdena i fortsatt planering. I översiktsplanen finns även flera generella riktlinjer till skydd för natur- och kulturmiljö. Särskilt värdefulla miljöer anges på kartor i ortsfördjupningarna. Men då endast de allra mest värdefulla områdena anges på kartor är det klart hur riktlinjerna om hänsyn till naturmiljön ska beaktas i fortsatt planering. Översiktsplanen anger att ytterligare kartläggning av värdefull natur behövs – utöver det kommunala naturvårdsprogrammet – samt att stor hänsyn ska tas till områden med

höga naturvärden i allt planarbete. Det innebär att naturmiljön lyfts fram, men att det ändå finns en viss risk för negativa konsekvenser, främst i miljöer av regionalt och lokalt värde, på grund av att översiktsplanen inte redovisar dessa samt att länsstyrelsens inventeringar är gamla.

Rekreation och friluftsliv

Översiktsplanen värnar om friluftsliv och rekreation, framförallt i ortsfördjupningarna där värdefull grönstruktur markerats på kartor. Flera av planens riktlinjer syftar till att stärka och förvalta kommunens värden för friluftsliv och rekreation. Utredningsområdena anges för friluftsliv, idrott och turism i Sandviken, Högbo, Kungsgården, Årsunda och Österfärnebo, samt ett stort utvecklingsområde i Kungsberget.

Särskilt värdefulla områden för friluftsliv redovisas på plankarta och flera riktlinjer syftar att värna och stärka kommunens värden för friluftsliv och rekreation.

Jordbruksmark

Översiktsplanen skulle behöva förtydligas när det gäller vilka avvägningar som lett till att jordbruksmark föreslås tas i anspråk, trots generella riktlinjer om att den ska bevaras. Det kan vara till ledning i kommande planering för hur jordbruksmark ska värnas. Flera allmänna riktlinjer finns, men dessa är svåra att använda i planeringssammanhang. Planen belyser jordbruket som näring endast på en översiktlig nivå.

Ekosystemtjänster

Översiktsplanen hanterar ekosystemtjänster på ett allmänt plan, detta genom att bland annat belysa värdet av jordbruksmark, naturmark, vattenresurser samt mark för friluftsliv och rekreation. De områden som särskilt pekas ut för bevarande och som har med ekosystemtjänster att göra, är värdefull grönstruktur, naturområden samt kulturmiljö i tätorterna. Endast i vissa av ortsfördjupningarna anges att odlingslandskap ska bevaras. Ny bebyggelse föreslås såväl på jordbruksmark som på våtmarker, utan att detta motiveras. När ny bebyggelse föreslås inom skyddsområden för vattentäkter anges att detta ska beaktas, vilket är positivt.

I kommunen finns stora möjligheter till att vistas i skog och mark.

Klimatanpassning och översvämningsrisk

Översiktsplanen belyser klimatfrågor och översvämningsrisk genom att översvämningshotade områden redovisas på karta samt att riktlinjer ges om hur översvämningsrisken ska hanteras i detaljplaner och bygglövsärenden.

Ras- och skredrisk

Översiktsplanen belyser ras- och skredrisk genom att riskområden redovisas på karta samt att riktlinjer ges om behov av geotekniska utredningar vid plan och bygglövsärenden.

Miljömål

Riksdagen har fastställt 16 nationella miljö-kvalitetsmål som ska uppnås inom en generation.

Översiktsplanen innehåller förslag till förändringar av markanvändningen och påverkar därmed möjligheterna att uppnå de nationella miljömålen.

Sammantaget bedöms översiktsplanen:

- **bidra till** uppfyllelsen av två nationella miljö-kvalitetsmål – Grundvatten av god kvalitet samt God bebyggd miljö
- **i viss mån bidra till** uppfyllelsen av sju miljö-kvalitetsmål – Giffri miljö, Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Levande skogar samt Ett rikt växt- och djurliv
- **i viss mån bidra till men i viss mån mot-verka** uppfyllelsen av fyra miljö-kvalitetsmål – Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning samt Ett rikt odlingslandskap
- **inte vara relevant** för tre miljö-kvalitetsmål – Hav i balans, Levande kust och skärgård samt Storslagen fjällmiljö

bedöms inte vara relevanta för Sandvikens kommun. Ett mål, Skyddande ozonskikt, bedöms inte vara relevant i en översiktsplan

Riksintressen

Översiktsplanen bedöms värna om ett säkerställande av kommunens riksintressen, genom att dessa redovisas tydligt i planen samt att riktlinjer finns om hur de ska beaktas.

Miljö-kvalitetsnormer

I Sandvikens kommun är främst miljö-kvalitetsnormerna för vatten relevanta. Flera vattenförekomster, både yt- och grundvatten, är påverkade av näringsämnen, miljögifter eller flödesregleringar. Översiktsplanen anger i en generell riktlinje att den kommunala planeringen ska bidra till att miljö-kvalitetsnormerna för vatten kan uppnås.

Planförslaget innehåller inga konkreta åtgärder som bidrar till förbättringar i så stor omfattning att miljö-kvalitetsnormerna bedöms kunna uppnås där de idag inte gör det. Planen bedöms däremot inte bidra till någon försämring, under förutsättning att arbetet med en kommunal VA-plan fortsätter samt att hänsyn till dagvattnets påverkan på ytvatten tas i senare planeringsprocesser.

Riktlinjer för dagvatten saknas i översiktsplanen, utöver att där sägs att en dagvattenplan behöver tas fram samt att dagvattenfrågan särskilt ska belysas vid nybyggnation. Det är därmed oklart hur kommunen har för avsikt att arbeta med dagvattenfrågor. Att tillkommande dagvatten vid behov

omhändertas och renas är en förutsättning för bedömningen att planförslaget inte påverkar de aktuella ytvatten negativt.

Där nya bostäder eller verksamheter föreslås inom skyddsområde för vattentäkt (i Högbo, Årsunda, Jäderfors, Järbo och Österfärnebo) samt vid eventuell exploatering i anslutning till Årsundaåsen, bör stor aktsamhet iakttas. Samråd med Sandviken Energi Vatten AB, kring exploateringarnas lämplighet samt behov av eventuella skyddsåtgärder, är en förutsättning.

Ett genomförande av översiktsplanens förändringsförslag bedöms inte innebära överskridande av miljökvalitetsnormerna för utomhusluft eller buller.

Uppföljning och övervakning

Översiktsplanens betydande miljöpåverkan omfattar främst påverkan från bebyggelseexploatering. Större utbyggnader kommer att prövas genom detaljplaneläggning och därmed tillhörande prövning. Inget behov av uppföljning vad gäller planens samlade miljöpåverkan har därför bedömts föreligga.

Miljö kvalitetsnormer för vatten behöver studeras vidare på ett övergripande plan, eftersom miljö kvalitetsnormerna i nuläget inte uppfylls för ett antal sjöar och vattendrag. Arbete pågår inom kommunen med bland annat vatten- och avloppsfrågor. I översiktsplanen anges att dagvattenplan och vattenförsörjningsplan behöver tas fram.

Övriga konsekvenser

Jämställdhet/sociala aspekter inklusive barnaspekter

Översiktsplanen bedöms verka för jämställdhet och jämlikhet genom den stora mängden förslag till nya bostäder och verksamhetsområden som syftar till att utveckla kommunen för en blandad befolkningssammansättning. Barnaspekter beaktas bland annat genom att behovet av tillgång på och behov av skolor belyses samt att nya gång- och cykelstråk och bevarad grönstruktur föreslås.

Vissa aspekter som har med jämställdhet att göra kan beaktas först i senare planeringsskeden, där utformningen av den fysiska miljön behandlas mer detaljerat.

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att barns och ungdomars behov tillgodoses i den fysiska miljön. Utformningen av den fysiska miljön avgörs dock främst i senare planeringsskeden, såsom vid detaljplaneläggning.

Folkhälsoaspekter

Översiktsplanen bedöms på flera sätt bidra till att stärka folkhälsan, bland annat genom att förslå nya gång- och cykelstråk samt bevarad grönstruktur.

Strandskydd och LIS

Under utarbetandet av översiktsplanen har gränserna för flera av de i planen redovisade utredningsområdena anpassats i syfte att minska intrång i strandskyddsområden.

Den i översiktsplanen föreslagna utbyggnaden av LIS-områden bedöms sammantaget inte motverka strandskyddets syften. I viss mån kan strandskyddets syfte att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet stärkas, genom LIS-utvecklingen för friluftslivet (se tabellsammanställning på följande uppslag).

För utbyggnad av LIS-områdena kommer hävande av eller dispens från strandskyddet att behövas.

Utöver LIS-utbyggnaden finns ytterligare ett antal föreslagna utredningsområden i översiktsplanen som medför intrång i strandskyddsområde. För samtliga dessa bedöms skäl finnas för dispens eller hävande av strandskyddet i detaljplan.

Näringslivsutveckling

Översiktsplanen bedöms sammantaget bidra till näringslivsutvecklingen inom Sandvikens kommun, främst genom att mark avsätts för utveckling av såväl nya som befintliga verksamheter.

Infrastruktur

De förändringar med avseende på infrastruktur som föreslås i översiktsplanen får positiva konsekvenser framförallt för gång- och cykeltrafiken, men i viss mån även i form av förbättrad framkomlighet på vägarna, förbättrad trafiksäkerhet samt förbättrade möjligheter till kollektivtrafikresande och pendling.

Gång- och cykeltrafiken i Sandvikens kommun bedöms få positiva konsekvenser med avseende på de förändringar som föreslås i översiktsplanen. Vidare bedöms förändringarna som föreslås i planen även i viss mån medföra förbättrad framkomlighet på vägarna, förbättrad trafiksäkerhet samt förbättrade möjligheter till pendling och kollektivtrafikresande.

Mellankommunala frågor

Översiktsplanen redovisar fler olika frågor där ett mellankommunalt samarbete bedöms kunna ge positiva effekter såväl från miljösynpunkt som från social och ekonomisk synpunkt.

1. Utgångspunkter för konsekvensbeskrivning och MKB

1.1 Översiktsplanens innehåll

Sandvikens kommuns översiktsplan utgör kommunens nuvarande bedömning av hur mark och vattenområden i stora drag kommer att användas och hur bebyggelsen utvecklas fram till år 2030 med utblick mot år 2050.

Enligt plan- och bygglagens 3 kap. 6 § ska översiktsplanen utformas så att innebörden och konsekvenserna av den tydligt framgår.

Översiktsplanen redovisar bland annat följande:

- Framtidsbild, mål, strategier
- Utgångspunkter och utmaningar
- Ortsförändringar för Sandviken inklusive Högbo, Jäderfors, Storvik, Kungsgården, Åshammar, Järbo, Kungsberget, Österfärnebo, Gysinge, Gästrike-Hammarby samt Årsunda med ortsvis förändringsförslag, bland annat nya bostads- och verksamhetsområden.
- Landsbygdsutveckling i strandnära lägen
- Allmänna intressen

Till vart och ett av översiktsplanens kapitel finns ställningstaganden och rekommendationer.

Innebörden av planen redovisas alltså i själva planhandlingen medan konsekvenserna redovisas i denna handling. I konsekvensbeskrivningen ingår en miljökonsekvensbeskrivning, se vidare avsnitt 1.2 nedan. Beträffande planens förändringsförslag, se även avsnitt 1.4 *Avgränsning* under rubrik *Studerade alternativ* i denna handling.

1.2 Miljöbedömning och MKB

Vad är MKB?

Enligt miljöbalken (MB) 6 kap 11 § ska miljöbedömning göras för kommunala planer som kan medföra betydande miljöpåverkan. Översiktsplanen för Sandvikens kommun kan till vissa delar antas göra det. Därför har en miljöbedömning gjorts och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättats.

MKB:n tar, i enlighet med miljöbalken, bara upp de miljöaspekter där så kallad betydande miljöpåverkan bedöms kunna uppstå. Den utgörs av kapitlen 1-2 och 4-6 i denna rapport.

MKB:ns syfte

Miljöbedömningens syfte är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. I miljöbalken (MB) 6 kap 3 § sägs:

”Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning för en verk-

samhet eller åtgärd är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som den planerade verksamheten eller åtgärden kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, dels på annan hushållning med material, råvaror och energi. Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön.”

1.3 Avgränsning av MKB

Samråd om nedanstående avgränsning av MKB hölls med Länsstyrelsen i Gävleborgs län 2017-05-10. Se även avsnitt 6.1 *Samråd med länsstyrelsen*.

Avgränsningen gjordes enligt miljöbalkens och MKB-förordningens dåvarande lydelse. Miljöbalken ändrades den 1 januari 2018 och MKB-förordningen ersattes då av miljöprövningsförordningen.

Geografisk avgränsning

Översiktsplanen är kommuntäckande i enlighet med bestämmelserna i 1 kap. 3 § plan- och bygglagen (PBL). Beskrivning av miljöförhållanden och relevanta befintliga miljöproblem görs inom Sandvikens kommun. Eventuella starka miljöintressen som finns i grannkommuner i nära anslutning till kommungränsen beaktas dock.

MKB:n beskriver miljökonsekvenser inom kommunen, eftersom den betydande miljöpåverkan inte har bedömts beröra angränsande kommuner.

Tidsmässig avgränsning

Översiktsplanens tidsmässiga avgränsning är till år 2030 med utblick mot år 2050, vilket gäller även MKB:n.

Identifiering av betydande miljöpåverkan

Nedan redovisas hur den betydande miljöpåverkan som översiktsplanen kan antas medföra har identifierats.

A. Påverkan kan komma att ske på Natura 2000-område

Enligt MKB-förordningen 4 § pkt 1 ska **betydande miljöpåverkan** antas uppstå om rekommendationer anges i översiktsplanen för sådan förändring att det finns risk att Natura 2000-område kan komma att påverkas.

Översiktsplanen redovisar ett område markerat som värdefull kulturmiljö som till mindre delar ligger inom Natura 2000-områdena Färnebofjärden och Gysinge. Detta bedöms inte påverka Natura 2000-områdena, eftersom ”värdefull kulturmiljö” inte innebär några förändringar av markanvändningen.

Miljöbedömningens syfte är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas.

B. Översiktsplanen anger förutsättningar för etablering eller väsentlig utökning av sådana verksamheter som anges i 4 § MKB-förordningen

Enligt MKB-förordningen 4 § pkt 2 ska genomförande eller ändring av vissa typer av planer och program (bland annat översiktsplaner) antas medföra en betydande miljöpåverkan om planen, programmet eller ändringen anger förutsättningarna gällande kommande tillstånd för vissa typer av verksamheter eller åtgärder.

En lista på verksamheter som alltid ska antas medföra **betydande miljöpåverkan** finns i miljöprövningsförordningen (2013:251). Av dessa verksamheter tas följande upp i översiktsplanen för Sandvikens kommun:

- I översiktsplanen föreslås utveckling av befintliga marinor/småbåtshamnar i Kungsgården och Årsunda
- I översiktsplanen föreslås utveckling av befintlig campingplats i Österfärnebo samt ny campingplats i Kungsgården

Kommunen ska i varje enskilt fall bedöma huruvida verksamheten eller åtgärden bedöms ha betydande miljöpåverkan.

C. Påverkan kan komma att ske på högt värderade områden för naturmiljö, kulturmiljö eller friluftsliv

I bilaga 4 till MKB-förordningen anges kriterier för bedömning av om en plan eller ett program ska antas medföra betydande miljöpåverkan. Bland annat sägs att påverkan på områden eller natur med erkänd nationell, gemenskaps- eller internationell skyddsstatus ska beaktas. Beträffande MKB till översiktsplan för Sandvikens kommun tolkas detta så att **betydande miljöpåverkan** antas kunna uppstå om översiktsplanen anger sådana förändringar att det finns risk att riksintresseområden för naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv enligt MB 3 kap. eller MB 4 kap. alternativt naturreservat kan komma att påverkas.

I översiktsplanen redovisas möjligheter till förändrad markanvändning i närheten av eller inom följande sådana riksintresseområden: Sandvikens stad (MB 3 kap. 6 §, kulturmiljö), Österfärnebo (MB 3 kap. 6 §, kulturmiljö), Gysinge bruk (MB 3 kap. 6 §, kulturmiljö), Gästrike-Hammarby (MB 3 kap. 6 §, kulturmiljö), Nedre Dalälvsområdet (MB 3 kap. 6 §, naturmiljö), Nedre Dalälvsområdet (MB 3 kap. 6 §, friluftsliv), Kungsberget (MB 3 kap. 6 §, friluftsliv), Dalälven från Avesta till Skutskär (MB 4 kap. 2 §) samt Dalälven nedströms Näs bruk (MB 4 kap. 6 §).

D. Översiktsplanen ger förutsättningar för detaljplane- läggning av verksamheter som anges i 4 kap. 34 § plan- och bygglagen

I 4 kap. 34 § PBL anges att miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas för detaljplaner som kan antas medföra betydande miljöpåverkan på grund av att planområdet får tas i anspråk för vissa verksamheter eller anläggningar som listas i lagtexten, bland annat permanenta campingplatser. I översiktsplanen föreslås en ny campingplats i Kungsgården samt utveckling av befintlig campingplats i Österfärnebo.

E. Avgränsning med utgångspunkt från 6 kap. 3 § miljöbalken

I 6 kap. 12 § miljöbalken anges att en miljökonsekvensbeskrivning för en plan ska innehålla en beskrivning av den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma avseende biologisk mångfald, befolkning, människors hälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, landskap, bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv samt det inbördes förhållandet mellan dessa miljöaspekter. Detta har lett till att följande aspekter tas upp i MKB:n, utöver vad som anges under A-D ovan:

- rekreation och friluftsliv
- jordbruksmark såsom naturresurs
- ekosystemtjänster
- klimatanpassning och översvämningrisk
- ras- och skredrisk

Studerade alternativ

Enligt MB 6 kap. 12 § ska rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd identifieras, beskrivas och bedömas. Sandvikens kommuns översiktsplan omfattar ett nollalternativ och ett planalternativ.

Nollalternativ

Enligt 6 kap. 12 § miljöbalken ska det så kallade nollalternativet beskrivas – miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs. Nollalternativet utgörs, utöver pågående mark- och vattenanvändning, av vad som kan komma att ske med stöd av gällande planer och tillstånd samt den bebyggelseutveckling som bedöms kunna ske utan stöd av ny översiktsplan eller nya detaljplaner. Nollalternativet innebär att den gällande kommuntäckande översiktsplanen, ÖP1990, fortsätter att gälla. Även översiktsplanetillägget för centrala Sandviken från år 2003 är en del av nollalternativet. I översiktsplanetillägget ingår en konsekvensbeskrivning.

Likaså ingår gällande detaljplaner i nollalternativet. I MKB-arbetet har dock inte innehållet i gällande detaljplaner genomgått, då det bedömts medföra en för hög detaljeringsgrad i förhållande till ett översiktsplaneskedet.

Nollalternativet är alltså inte detsamma som nuvarande situation, utan beskriver ett scenario vid jämförelseåret 2030 ifall det nya förslaget till ÖP inte genomförs. En del av de förändringar som redovisas i gällande planer är redan förverkligade, andra har av olika skäl inte genomförts.

I nollalternativet ingår även tillståndsgivna verksamheter såsom befintliga industrier, befintlig gruvverksamhet med mera. Miljökonsekvenserna förutsätts ha hanterats i samband med tillstånden och beskrivs därför inte i denna MKB.

Miljökonsekvenserna av nollalternativet i sig beskrivs inte i MKB:n för översiktsplanen. I stället ligger fokus på att beskriva skillnader mellan nollalternativ och planalternativ.

Planalternativ

Översiktsplanen redovisar bara ett alternativ till framtida markanvändning. Utpekandet av områden för bland annat LIS- och bostadsutbyggnad innebär dock i sig redovisningar av olika alternativ. Det är knappast troligt att samtliga dessa områden kommer att nyttjas.

Översiktsplanen innehåller följande större förändringar jämfört med nollalternativet:

- nya bostadsområden
- nya verksamhetsområden
- nya områden för service
- nya trafikkopplingar
- nya gång- och cykelvägar
- nya marinor/småbåtshamnar
- ny campingplats
- några områden för LIS-utveckling (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) som identifierats vid de ortsfördjupningar som ingår i översiktsplanarbetet

Detaljeringsnivå

Enligt 6 kap. 13 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till:

- bedömningsmetoder och aktuell kunskap
- planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad
- allmänhetens intresse
- att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder

MKB:n till översiktsplanen för Sandvikens kommun är till sin karaktär översiktlig och inriktad på att beskriva den samlade miljöpåverkan av översiktsplanen. Översiktsplanen utgör en vision för kommunens framtida utveckling samt en vägledning för kommunen och andra myndigheters beslut om mark- och vattenanvändning. Den är en viktig grund för större samhällsinvesteringar samt bevarande och

säkerställande av värdefulla tillgångar, men styr inte kommande exploateringar eller andra förändringar i detalj. De förändringar av markanvändningen som översiktsplanen redovisar kommer att kunna bedömas mer detaljerat vad gäller miljökonsekvenser med mera i kommande planerings-skeden (t.ex. detaljplaneläggning, ansökningar om miljötillstånd, bygglov). MKB:n för översiktsplanen utgör endast en första bedömning av lämplighet, behov av miljöåtgärder och så vidare.

I översiktsplanen belyses behovet av ytterligare utredningar, planer och program.

Tematisk avgränsning

MKB:ns kapitelindelning bygger på den identifiering av betydande miljöpåverkan som beskrivs på föregående sidor.

Beskrivningen av *befintliga miljöförhållanden*, som enligt 6 kap. 12 § MB ska ingå i en MKB, återfinns i översiktsplanens plandel. Hänvisningar till relevanta avsnitt i denna görs i MKB:n.

Underlag till MKB

Underlagen till MKB:n redovisas tillsammans med översiktsplanens övriga underlag i kapitel 6 *Källor* i översiktsplanehandlingen.

Det underlag som nyttjas avgränsas till kunskapsunderlag som översiktligt beskriver allmänna intressen eller miljö och riskfaktorer, i första hand översiktsplanens förutsättningskapitel men även länsstyrelsens GIS-material och kommunens befintliga utredningar.

Kommunen bedömer att det i översiktsplanearbetet inte behöver tas fram ytterligare underlagsmaterial.

Osäkerhet i bedömningen

Beskrivningen av miljökonsekvenserna baseras på det faktum att översiktsplanen är vägledande för efterkommande beslut. Det finns dock en osäkerhet i bedömningarna, eftersom de görs i ett tidigt skede, utan detaljerade uppgifter om kommande projekt.

2. Miljökonsekvenser

2.1 Högt värderade natur- och kulturmiljöer

Nuläge och nollalternativ

Kommunens värdefulla natur- och kulturmiljöer beskrivs i text och redovisas på kartor i översiktsplanens *kapitel 5 Allmänna intressen*, under rubrikerna Natur och friluftsliv respektive Kulturmiljö.

Nollalternativet innebär inga förändringar som skulle kunna innebära betydande miljöpåverkan avseende högt värderade natur- och kulturmiljöer.

Översiktsplanens förslag till nya bostadsområden och verksamhetsområden samt andra förändringar av markanvändningen berör ett antal natur- och kulturmiljöer av utpekade värde.

Planförslag

Riksintresse kulturmiljö

Tabellen i avsnitt 4.2 redovisar kommunens riksintressen. Samtliga kulturmiljöer berörs av något av översiktsplanens förändringsförslag. Generella riktlinjer om hänsyn till värdefulla kulturmiljöer anges i översiktsplanens ortsfördjupningar. En specifik riktlinje kring riksintressen anges dessutom i översiktsplanens avsnitt Kulturmiljö.

Riksintresse naturmiljö

Generella riktlinjer om hänsyn till värdefulla naturmiljöer anges i översiktsplanens ortsfördjupningar. Specifika riktlinjer kring riksintressen anges i ortsfördjupningarna för Österfärnebo och Gysinge.

Inom Nedre Dalälvsområdet, riksintresse enligt miljöbalken 3 kap. 6 §, ligger utredningsområdena Ö.Y.1 och Ö.Y.2 som är avsedda för friluftsliv och turism, vidare G.Z.1, G.Z.2 och G.Z.3 som är avsedda för verksamheter samt Ö.VK.1 och G.VK.1 som avser värdefull kulturmiljö. Utredningsområdet Ö.B.1 ligger delvis inom riksintresset. Eftersom de områden som ligger i naturmark är avsedda för utveckling av friluftsliv och turism samt att det finns en riktlinje om hänsyn till riksintressets värden, bedöms dessa åtgärder inte ligga i strid med riksintresset. Bostadsområdet Ö.B.1 samt utredningsområdena för verksamheter i Gysinge ligger i bebyggd miljö, i utkanten av riksintresseområdet. Därmed bedöms riksintressets värden inte skadas av översiktsplanens förändringsförslag. Sandvikens kommun har ett naturvårdsprogram från 2017 som blir ett viktigt underlag inför fortsatt planering av dessa utredningsområden.

Riksintresset Årsunda gravfält ligger inom utredningsområdet ÅR.VK.1, som avser värdefull kulturmiljö och inte bedöms ligga i strid med riksintresset. Det finns riktlinjer i

ortsfördjupningen om hänsyn till naturvärdena.

I översiktsplanen anges hela riksintresset Årsunda gravfält samt en del av riksintresset Nedre Dalälvsområdet som ”bevarad grönstruktur”.

Natura 2000

Kommunens 12 Natura 2000-områden finns i översiktsplanen redovisade såväl i text som på karta.

Utredningsområdet G.VK.1 ligger delvis inom Natura 2000-områdena Gysinge och Färnebofjärden. Området avser värdefull kulturmiljö och inga åtgärder föreslås som kan påverka dess värden. Det finns en riktlinje i ortsfördjupningen för Gysinge om hänsyn till Natura 2000-området.

Utredningsområdet Ö.VK.1 ligger delvis inom Natura 2000-området Färnebofjärden och utredningsområdet ÅR.VK.1 ligger inom Natura 2000-området Årsunda. Områdena avser värdefull kulturmiljö och inga åtgärder föreslås som kan påverka dess värden. Det finns riktlinjer i ortsfördjupningarna om hänsyn.

Nationalpark

Utvecklingsområdet Ö.Y.1 ligger intill nationalparken, men har avgränsats så att det inte medför markintrång.

Utredningsområdet Ö.VK.1 ligger delvis inom nationalparken. Området avser värdefull kulturmiljö och inga åtgärder föreslås som kan påverka nationalparkens värden.

Riktlinjer finns om att naturmiljön ska värnas samt att vindkraftsutbyggnad är olämplig med hänsyn till nationalparkens värden.

Naturreservat

Kommunens 17 naturreservat finns i översiktsplanen redovisade såväl i text som på karta.

Utredningsområdet G.VK.1 ligger till en mindre del inom naturreservatet Gysinge. Området avser värdefull kulturmiljö och inga åtgärder föreslås som kan påverka naturreservatets värden. Det finns en riktlinje i ortsfördjupningen för Gysinge om hänsyn till naturreservatet.

Utredningsområdet Ö.VK.1 ligger delvis inom naturreservatet Laggarbomyran. Området avser värdefull kulturmiljö och inga åtgärder föreslås som kan påverka naturreservatets värden. Det finns en riktlinje i ortsfördjupningen för Österfärnebo om hänsyn till naturreservatet.

Biosfärområde

Älvlandskapet Nedre Dalälven är av UNESCO förklarad som biosfärområde.

Biosfärområden har exceptionellt höga natur- och kulturmiljövärden. Syftet med ett biosfärområde är att främja hållbar social och ekonomisk utveckling i området, att skydda den

biologiska mångfalden samt vara en arena för forskning och utbildning. Idag finns fem biosfärområden i Sverige.

Ett biosfärområde har inget särskilt lagligt skydd i sig, men stora delar skyddas på andra vis. För Älvlandskapet Nedre Dalälven sker det genom naturreservat, nationalpark, riksintresse för naturvård och friluftsliv samt Natura 2000-område (se respektive rubrik ovan).

Övriga värdefulla natur- och kulturmiljöer

Under 2008 genomfördes en fältinventering av kulturhistoriska värden i Sandvikens kommun, detta som förberedelse för ett kulturmiljöprogram. I inventeringen identifierades så kallade karaktärsområden, där de med särskilt stora värden redovisas i text och på karta i översiktsplanen.

Kommunens byggnadsminnen berörs inte av planens förändringsförslag men redovisas i text i översiktsplanen.

Flera av översiktsplanens utredningsområden syftar till att värna om och tydliggöra kulturmiljövärden. Det gäller S.VK.1 i Sandviken, H.VK.1 i Högbo, ST.VK.1 och ST.VK.2 i Storvik, G.VK.1 i Gysinge, Ö.VK.1 i Österfärnebo, ÅR.VK.1 i Årsunda samt GH.VK.1 i Gästrike-Hammarby.

Stora delar av kommunens odlingsmark tas upp länsstyrelsen bevarandeplan för odlingslandskapet. Detta redovisas på karta i översiktsplanens avsnitt Kulturmiljö, men inte i text. Inga riktlinjer ges alltså för hur kommunen ser på dessa värden i planeringssammanhang.

En riktlinje i översiktsplanen anger att stor hänsyn ska tas till grönområden med höga natur-, kultur- och rekreationsvärden i allt planarbete. Kommunen har ett naturvårdsprogram

från år 2017 som nämns i texten men inte redovisas på karta, vilket bland annat beror på att programmet antogs parallellt med utarbetandet av översiktsplanens samrådshandling. Naturvårdsprogrammet ska fungera som kunskapsunderlag vid fysisk planläggning och lovgivning, men det anges även en riktlinje i översiktsplanen att en kartläggning av områden med särskilda naturvärden behöver göras. I dagsläget är det därmed något oklart hur naturvårdsprogrammet ska hanteras i planeringssammanhang. Generella riktlinjer anger att värdefulla naturmiljöer och arter långsiktigt ska bevaras. Riktlinjer anger också att en förnyad grönstrukturplan samt trädplan ska tas fram.

Översiktsplanens förändringsförslag berör i flera fall natur- eller kulturmiljöer av regionalt eller lokalt värde. I några fall anges riktlinjer om hänsyn vid detaljplanläggning, men det gäller främst de utredningsområden som även berör högre värderade objekt såsom riksintressen. För flera av utvecklingsområdena är det därmed oklart hur man hanterar att objekt med natur- och kulturmiljövärden berörs. Detta enligt såväl länsstyrelsens som kommunens underlag.

Hur natur- och kulturmiljövärdena påverkas av förändrad markanvändning går inte att bedöma i översiktsplaneskedet. Inget av de förändringsförslag som översiktsplanen redovisar bedöms medföra så negativa miljökonsekvenser att de inte bör genomföras. Genom anpassning i fortsatt planering kan intrång i mindre objekt, exempelvis fornlämningar, i många fall gå att undvika. Hänsyn kan tas exempelvis vid detaljplanläggning, tillståndsansökan/anmälan enligt miljöbalken, prövning enligt kulturmiljölagen och så vidare.

Slutsatser – Högt värderade natur- och kulturmiljöer

Det är bara några få av översiktsplanens förändringsförslag som berör de högst värderade natur- och kulturmiljöerna. I dessa fall finns riktlinjer om hänsyn till värdena i fortsatt planering. Även flera generella riktlinjer till skydd för natur- och kulturmiljö finns i översiktsplanen. Särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöer anges på kartor i ortsfördjupningarna. Däremot är det oklart hur riktlinjerna om hänsyn till naturmiljön ska beaktas i fortsatt planering, detta eftersom översiktsplanen endast anger de allra mest

värdefulla områdena på kartor. Översiktsplanen anger att ytterligare kartläggning av värdefull natur behövs, utöver det kommunala naturvårdsprogrammet, samt att stor hänsyn ska tas till områden med höga naturvärden i allt planarbete. Det innebär att naturmiljön lyfts fram, men att det ändå finns viss risk för negativa konsekvenser, framför allt för miljöer av regionalt och lokalt värde. Detta på grund av att de inte redovisas i översiktsplanen, samtidigt som länsstyrelsens inventeringar är gamla.

2.2 Rekreation och friluftsliv

Nuläge och nollalternativ

Områden av särskilt stort värde för rekreations- och friluftsliv beskrivs i text och redovisas på kartor i översiktsplanens *kapitel 5 Allmänna intressen under rubrik Natur och friluftsliv*.

Nollalternativet ger inga förändringar som skulle kunna innebära betydande miljöpåverkan avseende friluftslivet.

Planförslag

Det helhetsgrepp kring rekreation och friluftsliv som presenteras i översiktsplanen är positivt. Flera förändringar föreslås i syfte att stärka friluftsliv och turism, bland annat genom att peka ut värdefulla grönområden samt värna de tätortsnära grönområdena i planeringen. Alla nya projekt i kommunen bör enligt översiktsplanen ha som utgångspunkt att skapa attraktiva livsmiljöer, där tillgången på grönska är en viktig beståndsdel.

Således finns parker och grönområden med som en viktig aspekt vid förtätning och exploatering kring tätorterna. Det lyfts exempelvis fram att det vid detaljplanering är viktigt att ta hänsyn till natur- och grönområden i och omkring tätorterna. För tätorterna Jäderfors och Årsunda finns även en specifik riktlinje som påtalar betydelsen av att om rika naturvärden för att möjliggöra en ökad turism och friluftsliv.

Översiktsplanen anger även en avsikt att förbättra tillgängligheten till vattnet. Allmänhetens tillgång till rekreativ stråk kring vattendrag och sjöar är viktig på flera sätt. Dels ger det människor en möjlighet att uppleva naturen, men när stråken leder till stränder, bad och lek är de också viktiga samlingsplatser. Därför ska tillgången till dessa stråk värnas. I syfte att utveckla befintliga campingområden och andra värden för friluftslivet, föreslås i planen att Årsunda och Österfärnebo får områden för LIS-utveckling. I Kungsgården föreslås en ny camping. Om detta sker på ett sätt som tar hänsyn till friluftslivet kan samtliga förändringar stärka riksintressenas värden.

Tätorterna Gysinge och Österfärnebo ligger både inom riksintresse för friluftsliv enligt miljöbalken 3 kap. (Nedre Dalälvsområdet) och för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap. (Dalälven från Avesta till Skutskär). Flera av översiktsplanens utvecklingsområden ligger inom riksintressena: Ö.Y.1 och Ö.Y.2 (avsedda för utveckling av turism och friluftsliv), G.Z.1, G.Z.2 och G.Z.3 (avsedda för verksamheter) samt G.VK.1 och Ö.VK.1 som avser värdefull kulturmiljö. Utvecklingsområdena för friluftsliv och verksamheter tar mark i anspråk, men ligger i samtliga fall inom eller nära Österfärnebo och Gysinge varpå de inte bedöms påverka riksintressenas friluftsvärden negativt. Ö.Y.1 och Ö.Y.2 kan påverka positivt. Inget av förändringsförslagen

bedöms således medföra negativa konsekvenser för något av de berörda riksintressena, förutsatt att hänsyn tas i fortsatt planering.

Översiktsplanen har ambition att förbättra kommunikationerna till viktiga friluftsområden i kommunen. Utöver utpekade vandringsleder föreslås nya gång- och cykelvägar för att länka samman tätorterna. Framförallt lyfts att en förlängning av gång- och cykelvägen från Bångs till Årsunda skulle ha stor betydelse för både arbetspendling och det rörliga friluftslivet i Sandviken.

Planens konsekvenser för riksintresset Kungsberget är svåra att bedöma i översiktplaneskedet. Översiktsplanen anger ett stort område, där hela riksintresset omfattas, som utvecklingsområde. Det är dock oklart vilka förändringar som kan bli aktuella. Förutsättningar finns att hantera detta tidigt i fortsatt planering, detta då översiktsplanen anger att möjligheter till utveckling av skidanläggningen ska ges, samtidigt som Kungsbergets värden som riksintresse för friluftslivet behöver beaktas.

I ortsfördjupningen för Storvik anges att det finns ett behov av bättre tillgänglighet till Näsbyjön som bör utredas i samband med hanteringen av utredningsområde för verksamheter vid E16, ST.Z.2.

Slutsatser – rekreation och friluftsliv

Översiktsplanen värnar om friluftsliv och rekreation, framförallt i ortsfördjupningarna där värdefull grönstruktur markerats på kartor. Flera av planens riktlinjer syftar till att stärka och förvalta kommunens värden för friluftsliv och rekreation. Utredningsområden anges för friluftsliv, idrott och turism i Sandviken, Högbo, Kungsgården, Årsunda och Österfärnebo, samt ett stort utvecklingsområde i Kungsberget.

Särskilt värdefulla områden för friluftsliv redovisas på plankarta och flera riktlinjer finns i syfte att värna och stärka kommunens värden för friluftsliv och rekreation.

Jordbruksmarken står för flera ekosystemtjänster.

2.3 Jordbruksmark

Nuläge och nollalternativ

Avsnitt 2.3 behandlar, enligt överenskommelse med länsstyrelsen vid avgränsning av MKB:n, jordbruksmarken som naturresurs, inte landskapsbildsvärden eller natur- och kulturmiljövärden

Förutsättningarna för jordbruket i kommunen redovisas i översiktsplanens *kapitel 5 Allmänna intressen under rubrik Naturresurser*.

I översiktsplanen från 1990 är områden som är av stor betydelse för jordbruket utpekade. Översiktsplanen anger att bebyggelse inom dessa områden normalt inte medges annat än för jordbrukets behov.

Planförslag

Ett av kommunens mål är att vara en självklar aktör för en ekologiskt hållbar utveckling. En strategi i arbetet mot målet är att stor restriktivitet alltid ska gälla vid prövning av lov och tillstånd som berör brukningsvärd jordbruksmark.

I översiktsplanens avsnitt om byggd miljö anger en riktlinje att brukningsvärd jordbruksmark endast får användas för bebyggelse om det krävs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och bebyggelsen inte kan ges en annan tillfredsställande placering. I översiktsplanens avsnitt om naturresurser anges riktlinjer om att exploatering av brukningsvärd jordbruksmark bör undvikas och att exploatering i områden nära jordbruksmark inte får medföra olägenheter för jordbruksnäringen. Dessutom anges en mycket progressiv riktlinje om att kommunen t.ex. vid inköp ska prioritera ett aktivt och hållbart brukande av befintlig jordbruksmark.

I översiktsplanen framgår det således i text att exploatering av jordbruksmark inte bör ske. Dock tar följande av de föreslagna utredningsområdena för bostäder och verksamheter jordbruksmark i anspråk: Sandviken S.B.23 och S.B.28, Högbo H.B.2, H.B.6 och H.B.10, Storvik ST.B.1, ST.B.2, ST.Z.1 och ST.Z.2, Kungsgården KG.B.2, Järbo J.Z.1 och Gysinge G.Z.1. Det är endast för Jäderfors och Årsunda som översiktsplanen specifikt förtydligar att hänsyn bör tas till odlingslandskap.

För Årsunda och Österfärnebo anger översiktsplanen en riktlinje om att ge möjlighet till nyetablering av jordbruksverksamhet.

Någon redovisning motsvarande den i 1990 års översiktsplan, som visar områden av stor betydelse för jordbruket, finns inte i översiktsplan 2030.

Slutsatser – jordbruksmark

Översiktsplanen belyser jordbruket som näring på en översiktlig nivå. Planen skulle behöva förtydligas när det gäller vilka avvägningar som lett till att jordbruksmark föreslås tas i anspråk trots generella riktlinjer om att den ska bevaras. Det kan vara till ledning för hur jordbruksmark ska värnas i kommande planering. Flera allmänna riktlinjer finns om hänsyn till jordbruksmark, men dessa är svåra att använda i planeringssammanhang.

2.4 Ekosystemtjänster

Nuläge och nollalternativ

Ekosystemtjänster är alla de produkter och tjänster som människor får av naturens ekosystem och som bidrar till att upprätthålla eller förbättra människors välmående och livsvillkor. Ekosystemtjänsterna är knutna till den grönbå infrastrukturen, i den byggda miljön i form av exempelvis träd, trädgårdar, parker, vatten- och grönområden. De delas vanligtvis in i fyra kategorier:

- Stödjande (biologisk mångfald, vattencykeln, näringscykler, jordformation, fotosyntes)
- Reglerande (rening av vatten, flödesreglering, erosionskydd, pollinering, reglering av skadedjur, återföring av näringsämnen, rening av luft, klimatreglering, fröspridning, bullerdämpning, koldioxidbindning)
- Kulturella (hälsa och fritidsupplevelser, turism, estetiska värden, sociala relationer, undervisning och kunskap, tysta områden, intellektuell och andlig inspiration, vetenskapliga upptäckter)
- Försörjande/producerande (mat, material, energi, dricksvatten, genetiska resurser, biokemikalier, medicin)

Vikten av att ta hänsyn till ekosystemtjänster tas upp i såväl internationella som nationella miljömål, liksom i regeringens betänkande SOU 2013:68.¹

I Gävleborgs regionala miljömål för 2014-2020, som till största del utgörs av de nationella miljömålen, ingår generationsmålet. Det innebär bland annat att ekosystemen inom en generation ska ha återhämtat eller vara på väg att återhämta sig. Deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster ska vara säkrad.

Planförslag

Stödjande ekosystemtjänster diskuteras i översiktsplanens *kapitel 1 Framtidsbild, mål och strategier* där det sägs att kommunen arbetar med att minska belastningen på Storsjön samt säkra vattenkvaliteten. Vidare lyfter planen fram stödjande ekosystemtjänster utifrån att kommunen ska spara värdefull natur samt en sammanhängande grönstruktur för rekreation och biologisk mångfald. I *kapitel 5 Allmänna intressen under rubrik Natur och friluftsliv* tar planen upp värdet av naturvårdsarbete som prioriterar skydd av befintliga kvarvarande naturvärden, men också skötselåtgärder för att återskapa

förutsättningar för arterna att leva kvar. Planen lyfter även fram värdet av att koppla ihop gröna områden och ytor för att arter ska kunna överleva och förflytta sig. I översiktsplanen anges att en vattenplan ska tas fram tillsammans med Gävle kommun, då kommunerna delar vattenytor som är viktiga för exempelvis natur och vattenförsörjning.

I översiktsplanen sägs även att en förnyad grönstrukturplan och trädplan ska tas fram. Som ett ytterligare exempel på stödjande ekosystemtjänster tar planen upp att bergkross samt morän ska prioriteras i förhållande till naturgrus, detta för att värna gruset som naturresurs. Flera riktlinjer anges till skydd för vattentäkter och vattenkvalitet.

Några av planens förslag till utredningsområden för nya bostäder och verksamheter tar jordbruksmark i anspråk. Detta påverkar stödjande ekosystemtjänster i form av exempelvis arter och biotoper kopplade till jordbrukslandskapet, reglerande ekosystemtjänster såsom pollinering samt försörjande/producerande ekosystemtjänster i form av livsmedelsproduktion. Här har planens överordnade princip att ny bebyggelse ska utvecklas nära tätorterna, lett till att ianspråktagande av jordbruksmark accepteras. I översiktsplanens avsnitt om byggd miljö anger en riktlinje att brukningsvärd jordbruksmark endast får användas för bebyggelse om det krävs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och bebyggelsen inte kan ges en annan tillfredsställande placering. Översiktsplanen innehåller inte några utpekade områden där jordbruk ska prioriteras som markanvändning.

Som exempel på reglerande ekosystemtjänster tar översiktsplanen upp värdet av att minska utsläpp av klimatpåverkande ämnen (och därmed minska risken för översvämningar till följd av klimatförändringar). I översiktsplanens *kapitel 5 Allmänna intressen under rubrik Miljö- och riskfaktorer* redovisas områden som är utsatta för översvämningrisker. Under *rubrik Natur och friluftsliv* tas pollinering av grödor samt våtmarkers vattenrenande förmåga upp som exempel på ekosystemtjänster. Dock finns det förslag till utredningsområden för bostäder och verksamheter som tar våtmarker i anspråk. De reglerade ekosystemtjänsterna påverkas eftersom dessa våtmarkers vattenrenande förmåga försvinner, men påverkan är lokal. I kommunen som helhet finns stora arealer våtmarker.

Under rubrik *Naturresurser* anger en riktlinje att exploatering som kan förorena kommunens vattentäkter eller minska tillgången på grundvatten inte får tillåtas. I översiktsplanen anges också att täktverksamhet inte ska lokaliseras så att den äventyrar nutida och framtida dricksvattenförsörjning.

Som exempel på kulturella ekosystemtjänster tar översiktsplanen upp kulturarvet i *kapitel 5 Allmänna intressen under rubrik Kulturmiljö*. Planen lyfter fram att en hållbar bebyggelseutveckling handlar om att hushålla med naturresurser och

¹ Synliggöra värdet av ekosystemtjänster - Åtgärder för välfärd genom biologisk mångfald och ekosystemtjänster. SOU 2013:68.

att värna om värdefulla natur- och kulturmiljövärden. Vidare exempel på kulturella ekosystemtjänster är planens inriktning på att tätortsnära grönska i form av friluftsliv- och rekreationsområden ska behållas och utvecklas. I ortsfördjupningarna redovisas värdefull grönstruktur, naturmiljö och kulturmiljöer.

Sociala relationer, arbete, kunskap och kultur beskrivs utifrån översiktsplanen som viktiga attraktionsvärden. Genom att identifiera, värdera och tillvarata ska kommunen stärka och vårda unika kulturmiljöer. Ett par av planens förslag till utredningsområden syftar till att värna om kulturmiljövärden. Genom att förstärka sociala relationer samt kunskap om kulturmiljön, påverkar detta de kulturella ekosystemtjänsterna. Dessa beskrivs i planen genom att skogens potential för naturturism och friluftsliv ska tillvaratas.

Försörjande/producerande ekosystemtjänster hanteras genom att planen anger att vattentäcker, jordbruksmark och skogsmark för produktion ska säkras för framtiden. I översiktsplanen bedöms jordbruksnäringen vara en viktig förutsättning för att bibehålla landskapets natur- och kulturvärden. För att stödja livsmedelsstrategin beskrivs det i översiktsplanen att kommunen bör öka sin upphandling av närproducerade livsmedel, något som också minskar transporterna och därefter ger mindre klimatpåverkan. Planen anger dock inga specifika markområden där jord- och skogsbruk ska prioriteras. I ortsfördjupningarna för Årsunda, Jäderfors och Österfärnebo finns generella riktlinjer om att odlingslandskap ska bevaras.

Slutsatser – ekosystemtjänster

Översiktsplanen hanterar ekosystemtjänster på ett allmänt plan, bland annat genom att belysa värdet av jordbruksmark, naturmark, vattenresurser och mark för friluftsliv och rekreation. De områden som särskilt pekas ut för bevarande, och som har med ekosystemtjänster att göra, är värdefull grönstruktur, naturområden samt kulturmiljö i tätorterna. Endast i vissa av ortsfördjupningarna anges att odlingslandskap ska bevaras. Ny bebyggelse föreslås såväl på jordbruksmark som på våtmarker utan att detta motiveras. När ny bebyggelse föreslås inom skyddsområden för vattentäcker anges att detta ska beaktas, vilket är positivt.

2.5 Klimatanpassning och översvämningsrisk

Nuläge och nollalternativ

Beträffande klimatpåverkan anger Länsstyrelsen i Gävleborg att länets utsläpp av växthusgaser mellan åren 2012 och 2013 minskade med 110 000 ton, vilket motsvarar 6,4 procent. Det är mer än genomsnittet för Sverige som för samma period var 2,8 procent.

Länet har en stor andel transporter med mycket pendlings- trafik och en stor andel tung trafik. Här finns också en mycket energiintensiv industri. Det ligger enligt länsstyrelsen en stor utmaning i att fortsätta minska utsläppen från transporter och industri.

Sandvikens kommun arbetar aktivt med detta, bland annat genom energibesparing i egna lokaler samt en ökad andel miljöbilar i kommunens fordonspark.

Planförslag

I översiktsplanens *kapitel 5 Allmänna intressen, under rubrikerna Klimatförändringar och Klimatanpassning* beskrivs de pågående klimatförändringarna och vilka konsekvenser de skulle kunna få i Sandvikens kommun. Med hänvisning till Länsstyrelsen i Gävleborgs läns vision att länet ska vara klimatneutralt genom att minska utsläppen anger översiktsplanen att kommunen behöver göra upp en tydlig plan och ta fram en strategi för hur det praktiskt ska gå till att minska klimatpåverkan.

I översiktsplanens *kapitel 5 Allmänna intressen under rubriken Byggd miljö* sägs att det vid planering av ny bebyggelse ska tas hänsyn till en ökad frekvens av extrema väderhändelser som värmeböljor och skyfall. I översiktsplanens *kapitel 5 under rubriken Miljö- och riskfaktorer* finns ett avsnitt om översvämningsrisk samt en riktlinje som anger att bebyggelse i första hand inte ska lokaliseras till översvämningsdrabbade områden (100-årsflöde). Vidare sägs att översvämningsrisker bör hanteras på en fördjupad nivå inom ramen för en klimatanpassningsstrategi. I översiktsplanen finns även en karta där områden som berörs av översvämningsrisk redovisas.

I översiktsplanens *kapitel 2 Utgångspunkter och utmaningar, under rubrik Naturresurser* lyfts risken för att ett varmare och fuktigare klimat kan medföra ökad humushalt i grund- och ytvatten. Detta leder i sin tur till ökat behov av rening i vattenverken, samtidigt som yt- och grundvatten kan få förändrade nivåer och därmed komma i kontakt med förorenade områden. Översiktsplanen anger däremot ingen strategi eller riktlinje för att hantera detta, vilket innebär en risk för negativa konsekvenser.

Översiktsplanen innehåller även vissa förändringsförslag som bland annat syftar till utbyggnad av nya verksamheter, bostadsområden och satsningar för exempelvis turism. Detta kan leda till ökad biltrafik och därmed ökade utsläpp av koldioxid. Vid en avvägning mellan dessa negativa effekter samt de positiva effekterna av att öka kommunens befolkningsunderlag och stärka näringslivet genom goda möjligheter att bo och verka har kommunen valt att prioritera dessa centrala utvecklingsfrågor. Tillskottet av biltrafik kan minskas om resandet med cykel och kollektivtrafik ökar, vilket översiktsplanen också anger förslag och riktlinjer för. Föreslagna nya områden för bostäder är främst avsedda för permanentboende och ligger i anslutning till befintlig bebyggelse, vilket minskar transportbehovet.

Slutsatser – klimatanpassning och översvämningrisk

Översiktsplanen belyser klimatfrågor och översvämningrisk genom att översvämningshotade områden redovisas på karta samt genom att riktlinjer ges om hur översvämningrisken ska hanteras i detaljplaner och bygglovsärenden.

2.6 Ras- och skredrisk

Nuläge och nollalternativ

Ras- och skredrisker i kommunen finns främst kring raviner i lösa jordlager som särskilt förekommer kring Jädraån i norra delen av kommunen ner till Kungsfors/Kungsberget och Järbo.

En översiktlig stabilitetskartering visar på områden där stabilitetsförhållanden inte uppfyller stabilitetsrekommendationerna enligt Skredkommissionens Rapport 3:95. Dessa områden ligger i Järbo i stora delar av slänterna ned mot Jädraån, i Sandviken i vissa partier i slänterna mot kanalen, i Östanbyn i en slänt längs ett lokalt avsnitt på västra sidan av Jädraån, samt i Östanå längs Jädraåns stränder.

Planförslag

I översiktsplanen finns en karta som redovisar rasriskområden. Översiktsplanen anger även att rekommendationer finns i skredriskkarteringen rörande vilka utredningar som krävs inom de områden som pekas ut i Skredkommissionens Rapport 3:95. Översiktsplanen anger vidare att i samband med plan- och bygglovsärenden i riskområden för ras och skred ska geotekniska utredningar utföras för att bedöma markstabiliteten när det är nödvändigt.

Slutsatser – ras- och skredrisk

Översiktsplanen belyser ras- och skredrisker genom att riskområden redovisas på karta samt genom att riktlinjer ges om behov av geotekniska utredningar vid plan och bygglovsärenden.

3. Övriga konsekvenser

Bedömningarna i detta avsnitt avser hela översiktsplanen, inte bara de betydande miljöaspekterna.

3.1 Jämställdhet, sociala aspekter, barnaspekter

Den inledande portalparagrafen till Plan- och bygglagen anger att syftet med lagen är att bland annat främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden samt en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

Det övergripande nationella målet avseende jämställdhet lyder: ”Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.”

FN:s barnkonvention bygger på att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut.

Kommunens befolkningsstatistik redovisas i översiktsplanens *kapitel 1 under rubrik Befolkning*. Tack vare invandring har kommunen en ökande befolkningsmängd och sjunkande medelålder. Det för med sig ett behov av bostäder, inte minst för de yngre kommuninvånarna. I översiktsplanen föreslås flera nya bostadsområden, i olika delar av kommunen och för olika typer av boenden.

Översiktsplanens förslag och riktlinjer gällande bland annat boendemiljöer, mötesplatser, samhällsservice, utbildning, näringsliv och kommunikationer, syftar till att göra kommunen attraktiv som bostadsort – för män, kvinnor och en blandad sammansättning invånare (människor med olika ålder, kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund). Översiktsplanen anger även att kommunen ska sträva efter socialt hållbara livsmiljöer med goda uppväxtvillkor för barn och unga, där möjlighet ges till ett aktivt liv och stimulerande fritid. I planen ges förslag till utveckling av gång- och cykelvägnätet på flera ställen i kommunen, likaså anges områden med bevarad grönstruktur i de flesta tätorterna, vilket påverkar barnens möjligheter till aktiv fritid positivt.

Det är viktigt att både kvinnor och mäns kunskap, erfarenheter och synsätt används för att skapa ett bredare och bättre beslutsunderlag. Arbetsgrupper och styrgrupp för översiktsplanarbetet har bestått av både kvinnor och män, samtidigt som grupperna också har en åldersspridning. Den fortsatta hanteringen av översiktsplanen, med samråd och granskning/ utställning, ger kommuninvånarna tillfällen till delaktighet och tillför ny kunskap till planen. Översiktsplanen bedöms därmed beakta jämlikhets-, jämställdhets- och barnperspektivet. Vissa aspekter som har med detta att göra kan dock beaktas först i senare planeringsskeden, där utformningen av den fysiska miljön behandlas mer detaljerat.

Slutsatser – jämställdhet, sociala aspekter och barnaspekter

Översiktsplanen bedöms verka för jämställdhet och jämlikhet genom den stora mängd förslag till nya bostäder och verksamhetsområden som syftar till att utveckla kommunen för en blandad befolkningsammansättning. Barnaspekter beaktas bland annat genom att behovet av tillgång på och behov av skolor belyses samt att nya gång- och cykelstråk och bevarad grönstruktur föreslås.

Vissa aspekter som har med jämställdhet att göra kan beaktas först i senare planeringsskeden, där utformningen av den fysiska miljön behandlas mer detaljerat.

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att barn och ungdomars behov tillgodoses i den fysiska miljön. Utformningen av den fysiska miljön avgörs dock främst i senare planeringsskeden, såsom vid detaljplanläggning.

3.2 Folkhälsoaspekter

Det övergripande nationella målet för den svenska folkhälsopolitiken är ”att skapa samhällsliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen” (prop. 2002/03:35).

Den svenska folkhälsopolitiken utgår från elva målområden som fokuserar på de faktorer i samhället som påverkar folkhälsan, det vill säga livsvillkor, miljöer, produkter och levnadsvanor. Ansvar för målen är fördelade mellan olika aktörer och nivåer i samhället.

De målområden inom folkhälsa som är tillämpliga inom översiktsplaneringen är:

- Målområde 1 Delaktighet och inflytande i samhället
- Målområde 2 Ekonomiska och sociala förutsättningar
- Målområde 3 Barn och ungas uppväxtvillkor
- Målområde 4 Hälsa i arbetslivet
- Målområde 5 Miljöer och produkter
- Målområde 9 Fysisk aktivitet

Översiktsplanens formella hantering med samråd och utställning, där allmänheten ges tillfälle att yttra sig över planens innehåll, bidrar till delaktighet och inflytande i samhället.

Översiktsplanen tar upp ett antal planeringsfrågor som har anknytning till ekonomisk och social trygghet, bland annat boende, utbildning, vård och omsorg samt näringsliv. Trygga och goda uppväxtvillkor behandlas bland annat i översiktsplanens ortsfördjupningar samt avsnitt om kultur- samt fritidsaktiviteter och skolor.

Översiktsplanen ligger på flera sätt i linje med folkhälso-målet om ökad fysisk aktivitet. Ett av översiktsplanens övergripande mål är ”Sandvikens kommun – en drivande kraft för en hälsosam livsmiljö”. I översiktsplanens ortsfördjupningar redovisas områden med bevarad grönstruktur samt nya gång- och cykelvägar i de flesta tätorter, vilket främjar ökad fysisk aktivitet hos befolkningen. En hälsobefrämjande och säker yttre miljö tas även upp genom riktlinjer i syfte att stärka trafiksäkerheten, förhindra utsläpp av miljöskadliga ämnen samt förbättra förutsättningarna för gående och cyklister.

Slutsatser – Folkhälsoaspekter

Översiktsplanen bedöms på flera sätt bidra till att stärka folkhälsan, bland annat genom förslag på nya gång- och cykelstråk samt bevarad grönstruktur.

3.3 Strandskydd och LIS

Strandskyddslagstiftningen och LIS

I översiktsplanens *kapitel 4 Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)* redovisas ett antal LIS-områden. Samtliga är helt eller delvis belägna inom område med strandskydd enligt MB 7 kap. 14 §. Strandskyddslagstiftningens syften är, enligt MB 7 kap. 14 § ”att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.”

Under utarbetandet av översiktsplanen har gränserna för flera utredningsområden anpassats i syfte att minska intrång i strandskyddsområden.

För utbyggnad av LIS-områdena kommer hävande av eller dispens från strandskyddet att behövas. Om prövningen gäller ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen får man, enligt MB 7 kap. 18 d §, som särskilt skäl

beakta om ett strandnära läge för en byggnad, anläggning, verksamhet eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden.

MB 7 kap. 18 e § anger bland annat att områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen ska vara av ett sådant slag och ha en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt.

Översiktsplanens LIS-områden

Översiktsplanens LIS-områden för bostadsbebyggelse berör följande sjöar och vattendrag:

- Sandviken S.B.2, damm och litet vattendrag
- Sandviken S.B.6, litet vattendrag
- S.B.23, Norrängsbäcken och Storsjön
- Sandviken S.B.26, Storsjön
- Storvik ST.B.2
- Åshammar, ÅS.B1 och ÅS.B2, Borrsjöån
- Gästrike-Hammarby, GH.B.1, Hammarbyån
- Årsunda ÅR.B.2, Storsjön

Översiktsplanens LIS-områden för friluftsliv och turism berör följande sjöar och vattendrag:

- Högbo H.Y.1, Högboån
- Kungsgården KG.Y1, Storsjön
- Årsunda ÅR.Y.2, Storsjön
- Järbo J.Z.1, Jädraån
- Gästrike-Hammarby GH.Y.1, Hammarbyån
- Österfärnebo Ö.Y.1 och Ö.Y.2, utveckling av befintlig camping respektive utvecklingsområde för turism vid Edsviken (Dalälven)

LIS-områdena beskrivs närmare under respektive delområde i översiktsplanens *kapitel 3 Ortsfördjupningar* samt *kapitel 4 Landsbygdsutveckling i strandnära lägen*. Områdenas geografiska läge framgår av kartor i översiktsplanen.

Strandskyddets syften

LIS-områdena har under arbetet med översiktsplanen besiktigats av kommunens tjänstemän, med fokus på värdefull natur samt värden för friluftsliv. I tabeller på följande sidor redovisas en bedömning av hur vart och ett av de föreslagna LIS-områdena förhåller sig till strandskyddets syften. Här nedan görs motsvarande bedömning för den föreslagna LIS-utvecklingen som helhet.

Fem av de föreslagna LIS-områdena syftar till att utveckla friluftsliv och turism och hotar därmed inte strandskyddets syfte att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet. Tvärtom kan dessa åtgärder förbättra allmänhetens tillgång till stränderna.

I de nio LIS-områden som avses för bostäder minskar allmänhetens tillgång till strandskyddsområdet. Vid samtliga LIS-områden ska en tillgänglig zon finnas längs stranden för

att säkra allmänhetens möjlighet till passage.

Strandskyddets syfte att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten har i viss mån beaktats vid avgränsning av LIS-områdena, som inte tar utpekade värdefulla naturmiljöer i anspråk. Här föreligger dock en brist på underlag eftersom kommunens naturvårdsprogram inte är antaget. Flera av LIS-områdena har under arbetet med översiktsplanen inventerats av kommunen, med fokus på värdefull natur samt värden för friluftsliv. Det gäller dock inte alla och ytterligare inventeringar kan behövas inför utbyggnad av LIS-områdena. Behovet får i fortsatt planering bedömas från fall till fall.

Sammantaget bedöms intrånget i strandskyddsområden till följd av LIS-utbyggnaden vara av begränsad art och syftet med strandskyddet bedöms sammantaget inte påverkas

nämnvärt. Djur- och växtlivet bedöms inte påverkas på ett oacceptabelt sätt och allmänhetens tillgång till strandområden bedöms inte försämrats, varken på kort eller lång sikt.

Skäl till dispens från strandskyddet

Utgångsförutsättningen för samtliga LIS-områden är att de bedöms bidra till utvecklingen av landsbygden, vilket är ett skäl till dispens från eller hävande av strandskyddet enligt MB 7 kap. 18 d §. LIS-områdena bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att:

- bostäder i attraktiva lägen och möjligheter till närrekreation bidrar till att hålla befolkningstalet uppe
- åtgärder för friluftslivet ger möjligheter till utveckling av turismen och därmed förknippat näringsliv

Kommunen är rik på sjöar och vattendrag.

LIS-områden för bostäder

Skäl till dispens/hävande av strandskydd samt påverkan på strandskyddets syften

Sandviken S.B.2

Högtorpsvägen, Östanbyn.

Utredningsområde för småhusbebyggelse inom strandskydd för liten damm och litet vattendrag.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge i Sandvikens tätort bidrar till att hålla befolkningstalet uppe samt understödja tätortens service.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Området utgörs av skogsmark i en del av Sandviken där de närboendes tillgång på skogsmark för närrekreation är god. Strandskyddsområdet (till såväl dammen som vattendraget) bedöms sakna höga värden för allmänhetens friluftsliv. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs till största del av skogsmark med löv- och barrskog blandat. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Sandviken S.B.6

Stigen. Utredningsområde för bostäder, främst småhusbebyggelse inom strandskydd för litet vattendrag.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge i Sandvikens tätort bidrar till att hålla befolkningstalet uppe samt understödja tätortens service.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Området utgörs av skogsmark i en del av Sandviken där de närboendes tillgång på skogsmark för närrekreation är god. Strandskyddsområdet bedöms därför sakna höga värden för allmänhetens friluftsliv. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av tall- och granskog. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Sandviken S.B.23

Komplettering av bebyggelse, inom strandskydd för Norrängsbäcken och Storsjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge i Sandvikens tätort bidrar till att hålla befolkningstalet uppe samt understödja tätortens service.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Området utgörs av skogs- och jordbruksmark. LIS-området ligger minst 85 meter från Storsjön, varpå det främst är strandskyddsområdet till Norrängsbäcken som tas i anspråk. Det bedöms sakna höga värden för allmänhetens friluftsliv. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av lövskogsdungar samt jordbruksmark. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Sandviken S.B.26

Utredningsområde för bostäder inom strandskydd för Storsjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge i Sandvikens tätort bidrar till att hålla befolkningstalet uppe samt understödja tätortens service.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: området är avskilt från stranden av en befintlig väg och befintliga byggnader. Det innebär att allmänhetens möjligheter att nyttja strandskyddsområdet förändras i liten utsträckning vid utbyggnad av området. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av barr- och lövskog. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Storvik ST.B.2

Utredningsområde för komplettering med ny småhusbebyggelse alternativt radhus inom strandskydd för Vallbyån.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge bidrar till att hålla befolkningstalet uppe.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Området utgörs av jordbruksmark och bedöms därmed sakna höga värden för allmänhetens friluftsliv. Allmänhetens möjligheter att nyttja strandskyddsområdet förändras i liten utsträckning vid utbyggnad av området. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av jordbruksmark. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Åshammar ÅS.B.1

Utredningsområde för komplettering med ny småhusbebyggelse inom strandskydd för Borrsjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge bidrar till att hålla befolkningstalet uppe.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: LIS-området ligger cirka 40-75 meter från stranden och avskiljs därifrån av en befintlig väg. Det innebär att allmänhetens möjligheter att nyttja strandskyddsområdet förändras i liten utsträckning vid utbyggnad av området. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av gran- och tallskog. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Åshammar ÅS.B.2

Utredningsområde för komplettering med ny småhusbebyggelse inom strandskydd för Borr sjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge bidrar till att hålla befolkningstalet uppe.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: LIS-området ligger cirka 80-85 meter från stranden och avskiljs därifrån av en befintlig väg. Det innebär att allmänhetens möjligheter att nyttja strandskyddsområdet förändras i liten utsträckning vid utbyggnad av området. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av jordbruksmark. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Gästrike-Hammarby, GH.B.1

Utredningsområde för enbostadshus inom strandskydd för Hammarbyån.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge bidrar till att hålla befolkningstalet uppe.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: LIS-området ligger cirka 50 meter från stranden och avskiljs därifrån av en befintlig väg. Det innebär att allmänhetens möjligheter att nyttja strandskyddsområdet förändras i liten utsträckning vid utbyggnad av området. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av gammal åkermark. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Årsunda, ÅR.B.2

Utredningsområde för komplettering med ny småhusbebyggelse inom strandskydd för Storsjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge bidrar till att hålla befolkningstalet uppe.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: LIS-området ligger cirka 60-80 meter från stranden och bedöms sakna höga värden för allmänhetens friluftsliv. Allmänhetens möjligheter att nyttja strandskyddsområdet förändras i liten utsträckning vid utbyggnad av området. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av tallskog på en ås. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Högbo H.Y.1

Utredningsområde för utveckling och bevarande av Högbo bruk vid Högboån.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förutsättningarna för turism och därmed förknippat näringsliv förbättras samt även genom att förbättrade möjligheter till rekreation och friluftsliv ökar attraktiviteten i boendemiljön och därmed bidrar till att hålla befolkningstalet uppe.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet samt syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av parkmiljö med inslag av gran och tall samt olika typer av lövträd. Vilken typ av förändringar som kan bli aktuella samt om strandskyddsområdet berörs av dessa förändringar är inte utrett i översiktsplaneskedet. Översiktsplanen anger att särskild inventering av naturmiljövärdena krävs för varje delprojekt som kan bli aktuellt inom strandskyddsområdet. Påverkan på strandskyddets syften går inte att bedöma i översiktsplaneskedet.

Kungsgården KG.Y.1

Utredningsområde för camping, småbåtshamn, bad med mera vid Storsjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förbättrade möjligheter till rekreation och friluftsliv ökar attraktiviteten i boendemiljön och därmed bidrar till att hålla befolkningstalet uppe, samt genom att åtgärderna ger möjligheter till utveckling av turismen och därmed förknippat näringsliv.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Möjligheterna för allmänheten att nyttja stranden förbättras. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: Den del av LIS-området som omfattas av strandskydd utgörs huvudsakligen av tät björkskog och våtmark. Den ligger strax nordväst om det befintliga Korsikabadet. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Gästrike-Hammarby GH.Y.1

Utvecklingsområde för turismverksamhet vid Hammarbyån

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förutsättningarna för turism och därmed förknippat näringsliv förbättras.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet samt syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området är i stort ianspråktaget för bebyggelse. Enstaka träd förekommer. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt. Översiktsplanen anger att särskild inventering av naturmiljövärdena krävs för varje delprojekt som kan bli aktuellt inom strandskyddsområdet. Påverkan på strandskyddets syften går inte att bedöma i översiktsplaneskedet.

Årsunda ÅR.Y.2

Utredningsområde för utveckling av befintlig marinverksamhet vid Storsjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förbättrade möjligheter till rekreation och friluftsliv ökar attraktiviteten i boendemiljön och därmed bidrar till att hålla befolkningstalet uppe, samt genom att åtgärderna ger möjligheter till utveckling av turismen och därmed förknippat näringsliv.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet. En utveckling av den befintliga båthamnen bedöms inte förändra allmänhetens tillgång till strandområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av delvis trädbevuxen strand, med lövträd samt inslag av tall och gran. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Järbo J.Z.1

Utredningsområde för verksamheter/ industri vid Jädraån.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förutsättningarna för näringslivet förbättras.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: området ligger norr om Jädraån i en del av Järbo där befintlig bostadsbebyggelse saknas och som inte nyttjas i nämnvärd utsträckning för exempelvis närrekreation eller annat friluftsliv. I översiktsplanen har området avgränsats så att allmänhetens tillgång till stranden säkerställs. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av jordbruksmark med inslag av lövskog. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Österfärnebo Ö.Y.1

Utredningsområde för utveckling av befintlig camping vid Edsviken (Dalälven).

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förutsättningarna för turism och därmed förknippat näringsliv förbättras.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Området ligger inom ett riksintresse för friluftslivet. Den befintliga campingen har redan en attraktionskraft för turism och friluftsliv, som enligt översiktsplanen kan ökas ytterligare genom utveckling av campingplatsen. Möjligheterna för allmänheten att nyttja stranden förändras i liten utsträckning vid utbyggnad. Allmänhetens tillgång till strandområdet kan beaktas genom hänsyn i fortsatt planering. Campingen bedöms därmed kunna utvecklas på sådant sätt att själva strandområdet lämnas fritt och så att området inte upplevs som privatiserat. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området ligger intill Färnebofjärdens camping och utgörs mestadels av lövskog med inslag av tall. Längs stranden växer tätt med vass. Området ligger inom naturmiljö av riksintresse, men i en del som redan är ianspråktagen för friluftslivsändamål och därmed bedöms sakna höga naturvärden. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Österfärnebo Ö.Y.2

Utredningsområde för turismutveckling vid Edsviken (Dalälven).

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förutsättningarna för turism och därmed förknippat näringsliv förbättras.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: området ligger inom ett riksintresse för friluftslivet och har redan en attraktionskraft för turism och friluftsliv, som enligt översiktsplanen kan ökas ytterligare genom utveckling för turism. Allmänhetens tillgång till stranden kan beaktas genom hänsyn i fortsatt planering, så att själva strandområdet lämnas fritt och området inte upplevs som privatiserat. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs huvudsakligen av tall- och granskog, till en mindre del jordbruksmark. Stranden är vassbevuxen. Området ligger inom naturmiljö av riksintresse, men i en del som redan är ianspråktagen för friluftslivsändamål och bedöms sakna höga naturvärden. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Övriga konsekvenser för strandskydd

Flera nya bostads- och verksamhetsområden som redovisas i översiktsplanen, men som inte är att betrakta som LIS-områden, ligger inom område med strandskydd. Dispens från strandskyddsbestämmelserna kan lämnas om särskilda skäl finns. Enligt 7 kap. 18 § c MB är följande särskilda skäl:

1. området är redan ianspråktaget på ett sätt att det saknar betydelse för strandskyddets syften
2. området är väl avskilt från strandlinjen genom väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering
3. anläggningen måste ligga vid vatten
4. tillgodoser allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området
5. området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse

I samband med detaljplanläggning kan kommunen upphäva strandskyddet genom planbestämmelse.

I spalten intill listas de utredningsområden som berör strandskydd, men inte är LIS-områden, med en kommentar om vilka skäl för dispens eller hävande av strandskydd som kan vara aktuella. Detta behöver hanteras för respektive område i den fortsatta planeringen. Områdenas beskaffenhet och eventuella natur- och friluftslivsvärden är inte studerade i översiktsplaneskedet. Under utarbetandet av översiktsplanen har gränserna för flera utredningsområden anpassats i syfte att minska intrång i strandskyddsområden.

- Sandviken S.B.27, strandskydd Storsjön, väl avskilt från strandlinjen genom bebyggelse (skäl 2).
- Sandviken S.B.25, strandskydd Storsjön, väl avskilt från strandlinjen genom bebyggelse (skäl 2).
- Sandviken S.U.1 Golfbaneområdet vid Trebo, strandskydd litet vattendrag, mycket angeläget intresse (skäl 5).
- Sandviken S.Z.1, Tunaområdet, strandskydd Igeltjärnen och litet vattendrag, mycket angeläget intresse (skäl 5).
- Sandviken S.Z.2 Bredmossen, strandskydd för litet vattendrag, mycket angeläget intresse (skäl 5).
- Sandviken S.Z.3, strandskydd Dal-Brittass damm, avskilt från stranden av gata (skäl 2).
- Sandviken S.Z.5 Lövbacken, strandskydd för litet vattendrag, mycket angeläget intresse (skäl 5).
- Högbo H.B.1 Rökebo, strandskydd Öjaren, väl avskilt från strandlinjen genom bebyggelse (skäl 2).
- Högbo, H.B.3 Rökebo, strandskydd Öjaren, väl avskilt från strandlinjen genom bebyggelse (skäl 2).
- Kungsgården, KG.Z.4, strandskydd litet vattendrag, väl avskilt från strandlinjen genom bebyggelse (skäl 2).
- Storvik, ST.Z.2, inom strandskydd Näsby sjön, väl avskilt från strandlinjen genom väg E16 (skäl 2).

Slutsatser – strandskydd och LIS

Under utarbetandet av översiktsplanen har gränserna för flera av de i planen redovisade utredningsområdena anpassats i syfte att minska intrång i strandskyddsområden.

Den i översiktsplanen föreslagna utbyggnaden av LIS-områden bedöms sammantaget inte motverka strandskyddets syften. I viss mån kan strandskyddets syfte att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet stärkas genom LIS-utvecklingen för friluftslivet (se tabellsammanställning på följande uppslag).

För utbyggnad av LIS-områdena kommer hävande av eller dispens från strandskyddet att behövas.

Utöver LIS-utbyggnaden finns ytterligare ett antal föreslagna utredningsområden i översiktsplanen som medför intrång i strandskyddsområde. För samtliga dessa bedöms skäl för dispens eller hävande av strandskyddet finnas i detaljplan.

3.4 Näringslivsutveckling

Ett av översiktsplanens övergripande mål är ”Sandvikens kommun – en kunskapsintensiv kugge för hållbar tillväxt i regionen”. I översiktsplanens *kapitel 5 Allmänna intressen, under rubrik Byggd miljö/Näringsliv och verksamheter*, beskrivs näringslivet i kommunen och riktlinjer anges i syfte att stärka det. Turismen som näringsgren tas upp under *rubrik Natur och friluftsliv* samt även i *kapitel 4 om LIS-utveckling*. Flera av de i översiktsplanen föreslagna LIS-områdena (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) är avsedda för turismens behov.

Översiktsplanens ortsfördjupningar redovisar utredningsområden för olika typer av verksamheter/industri i Sandviken, Högbo, Storvik, Kungsgården, Järbo, Årsunda och Gysinge.

Översiktsplanens ortsfördjupningar redovisar utredningsområden för utveckling av turism och friluftsliv som föreslås i Kungsgården, Årsunda och Österfärnebo.

- Utredningsområde anges i Åshammar för ny väganslutning till ett befintligt industriområde vid Bakfallsvägen
- Kommunen föreslås verka för ett regionalt cykelstråk mellan Lövbacken (i Sandviken) och Forsbacka, standardhöjning av gång- och cykelväg till Trebo i Sandviken samt ny gång- och cykelbro mellan resecentrum och Sättagatan i Sandviken
- Kommunen föreslås verka för gång- och cykelväg mellan Jäderfors och Sandviken, förlängning av gång- och cykelvägen från Bångs till Årsunda samt för ny gång- och cykelväg genom centrala Österfärnebo
- Ny gång- och cykelväg bör anläggas på väg 522, Ovansjövägen, i Storvik
- Mark reserveras för gång- och cykelväg mellan Storvik och Gästrike-Hammarby, på sträckan Järbo-Jäderfors samt mellan Gästrike-Hammarby och Storvik

Slutsatser – Näringslivsutveckling

Översiktsplanen bedöms sammantaget bidra till näringslivsutvecklingen inom Sandvikens kommun, främst genom att mark avsätts för utveckling av såväl nya som befintliga verksamheter.

Slutsatser – Infrastruktur

De förändringar avseende infrastruktur som föreslås i översiktsplanen får positiva konsekvenser, framför allt för gång- och cykeltrafiken, men i viss mån även i form av förbättrad framkomlighet på vägarna, förbättrad trafiksäkerhet samt förbättrade möjligheter till kollektivtrafikresande och pendling.

3.5 Infrastruktur

Den bebyggelseutveckling som föreslås i översiktsplanen är inriktad på förtätning eller nybyggnad i anslutning till befintliga tätorter, vilket gynnar gång- och cykeltrafik samt förbättrar underlaget för kollektivtrafiken.

I översiktsplanen anges flera riktlinjer beträffande utveckling/förbättringar av infrastrukturen inom Sandvikens kommun, exempelvis:

- Kommunen föreslås fortsatt verka för etappvis utbyggnad av dubbelspår på järnvägen Gävle-Storvik
- Kommunen föreslås tillsammans med kollektivtrafikmyndigheten verka för utökning/utveckling av kollektivtrafikens tillgänglighet
- Flera nya trafiklösningar ska utredas i Sandviken, bland annat en ny infart till Sandvik
- Utvecklingsområde anges för eventuell ny pendlarparkering i Kungsgården. Planen anger att behovet bör utredas vidare

3.6 Mellankommunala frågor

I detta avsnitt kommenteras de frågor som tas upp i översiktsplanen *kapitel 5 Allmänna intressen, avsnitt Mellankommunala intressen*.

Kommunens ställningstaganden i översiktsplanen kan komma att påverka mark- och vattenanvändningen i grannkommunerna. Sandvikens Kommun har bedömt följande frågor vara av mellankommunalt intresse:

- Vindkraft
- Kommunikationer
- Avfallshantering
- Vattendrag
- Handel

Det mellankommunala samarbetet bedrivs på olika sätt i dessa frågor.

Sandvikens kommun vill ha en tidig dialog med grannkommunerna vid planering av nya vindkraftverk nära gränserna. Detta för att förebygga negativa konsekvenser för bland annat växt- och djurlivet, kulturmiljön och människors hälsa.

Beträffande kommunikationer hänvisar översiktsplanen i flera fall till länstransportplanen.

En gemensam avfallsplan för Gävle, Hofors, Sandviken och Älvkarleby kommun tas fram av Gästrikre Återvinnare, ett kommunalförbund bildat av nämnda kommuner.

Samarbetet kring vattenvårdsfrågorna bedrivs bland annat genom Gästriklands vattenråd, där Sandvikens kommun är representerad, samt genom Länsstyrelsen i Gävleborg och vattenmyndigheten. Sandvikens kommun hör till Bottenhavets vattendistrikt och vattenmyndigheten finns på Länsstyrelsen i Västernorrland (Härnösand).

Slutsatser – Mellankommunala frågor

Översiktsplanen tar upp flera frågor där ett mellankommunalt samarbete kan ge positiva konsekvenser ur miljö-, social och ekonomisk synpunkt.

4. Påverkan på miljömål, riksintressen och miljökvalitetsnormer

Bedömningarna i detta avsnitt avser hela översiktsplanen, inte bara de betydande miljöaspekterna.

4.1 Nationella och regionala miljömål

Enligt 6 kap. 12 § miljöbalken ska miljökonsekvensbeskrivningen redovisa hur relevanta miljökvalitetsmål har beaktats i översiktsplanen.

Nationella miljökvalitetsmål

Riksdagen har fastställt 16 nationella miljömål som ska nås inom en generation. Översiktsplanens måluppfyllelse i avsnittet om regionala mål behandlas nedan.

Regionala miljömål

Gävleborgs läns miljömål är till stor del desamma som de nationella målen. Länsstyrelsen har dock formulerat regional mål för energi och klimat, samt tagit bort målet Storslagen fjällmiljö, som inte berör Gävleborgs län.

I tabeller här intill redovisas en översiktlig bedömning av planens bidrag till uppfyllelse av miljökvalitetsmålen.

Miljökvalitetsmål

Hur påverkas måluppfyllelse av översiktsplanen?

Begränsad klimatpåverkan

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till, men i viss mån motverka, att miljömålet uppfylls. Planens förslag till nya bostads- och verksamhetsområden ligger i eller nära tätorterna, där möjligheterna till persontransporter på andra sätt än med egen bil är bättre än i kommunen i övrigt. Riktlinjer anges i planen för förbättrade förutsättningar för gång-, cykel- och kollektivtrafik samt en hållbar energiförsörjning. Dock är det svårt att minska bilberoendet i en kommun som Sandviken.

Frisk luft

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till, men i viss mån motverka, att miljömålet uppfylls. Detta av samma skäl som anges ovan. Generellt är kvaliteten på utomhusluft god i kommunen och översiktsplanens förslag bedöms inte leda till några stora förändringar.

Bara naturlig försurning

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till, men i viss mån motverka, att miljömålet uppfylls. Se ovan. Biltrafik ger upphov till förorenande utsläpp av svaveldioxid och kvävedioxid.

Giffri miljö

Översiktsplanen bedöms även i viss mån bidra till att miljömålet uppfylls, genom att riktlinjer anges för att förbättra kunskapsbilden rörande förorenade områden. Detta verkar för bättre kontroll över utsläpp till mark och vatten.

Skyddande ozonskikt

Målet bedöms inte vara relevant i en översiktsplan.

Säker strålmiljö

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att miljömålet uppfylls.

Planen anger riktlinjer för byggande inom riskområden för markradon samt områden med elektromagnetiska fält från kraftledningar och andra elinstallationer.

Ingen övergödning

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att miljömålet uppfylls. Planen lyfter behovet av att upprätta vattenförsörjningsplan och upprätta dagvattenplan samt uppdatera kommunens VA-plan. Vidare anges att den kommunala planeringen ska bidra till att miljö kvalitetsnormer kan uppnås.

Levande sjöar och vattendrag

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att miljömålet uppfylls. Planen anger riktlinjer för skydd av vattentäkter samt lyfter behovet av att upprätta vattenförsörjningsplan och upprätta dagvattenplan samt uppdatera kommunens VA-plan.

Vidare anges att den kommunala planeringen ska bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan uppnås.

Några av de områden som anges för bevarad grönstruktur innefattar vattendrag.

Grundvatten av god kvalitet

Översiktsplanen bedöms bidra till att miljömålet uppfylls. Planen anger riktlinjer för skydd av vattentäkter samt lyfter behovet av att upprätta vattenförsörjningsplan och upprätta dagvattenplan samt uppdatera kommunens VA-plan. Föreslagen ny bebyggelse ligger nära tätorterna och kan därmed dra nytta av befintliga system. Vidare anges att den kommunala planeringen ska bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan uppnås.

Hav i balans, levande kust och skärgård

Målet bedöms inte vara relevant i Sandvikens kommun.

Myllrande våtmarker

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att miljömålet uppfylls. I planen föreslås inga större förändringar som berör våtmarker.

Översiktsplanen anger riktlinjer för att skydda naturmiljöer av utpekade värde.

Levande skogar

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att miljömålet uppfylls. Planen anger några riktlinjer, dels att den kommunala planläggningen inte ska hindra rationellt skogsbruk, dels att skogsbruket ska ta hänsyn till natur- och friluftslivsvärden. Planens förslag till nya bostads- och verksamhetsområden ligger i eller nära tätorterna och medför inga stora förändringar vad gäller skogsmark.

Ett rikt odlingslandskap

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till, men i viss mån motverka, att miljömålet uppfylls. Generella riktlinjer anges om att exploatering av jordbruksmark bör undvikas, men nya bebyggelseområden avsätts på jordbruksmark. Några generella riktlinjer för att värna jordbruket i kommunen anges.

God bebyggd miljö

Översiktsplanen bedöms bidra till att målet uppfylls. Områden för ny eller kompletterad bostadsbebyggelse samt för verksamheter, avsätts i syfte att stärka service och attraktivitet i kommunens befintliga tätorter. Områden avsätts även som värdefull kulturmiljö samt som bevarad grönstruktur. Nya gång- och cykelvägar samt nya trafikkopplingar redovisas. Riktlinjer finns bland annat för bostadsbyggnad, vattenförsörjning samt avlopp- och avfallshantering. Översiktsplanen pekar på behovet av att stärka och vårda unika kulturmiljöer.

Ett rikt växt- och djurliv

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att målet uppfylls. Ingen utbyggnad av bostäder, verksamheter eller dylikt föreslås i Natura 2000-områden. Generella riktlinjer anges i kommunens planering om hänsyn till naturmiljön, men riktlinjerna är allmänt hållna och ger ingen tydlig ledning.

Nationella friluftslivsmål

Utöver de 16 nationella miljömålen finns sedan december 2012 även 10 nationella friluftslivsmål. Friluftslivsmålen ska stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund:

- Tillgänglig natur för alla
- Skyddade områden som resurs för friluftslivet
- Starkt engagemang och samverkan
- Allemansrätten
- Tillgång till natur för friluftsliv
- Attraktiv tätortsnära natur
- Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
- Ett rikt friluftsliv i skolan
- Friluftsliv för god folkhälsa
- God kunskap om friluftslivet

Sandvikens översiktsplan verkar för måluppfyllelse genom följande förändringsförslag:

- Utvecklingsområden avsätts för turism och friluftsliv i Sandviken, Högbo, Kungsgården, Årsunda och Österfärnebo
- Flera nya gång- och cykelvägar föreslås, som binder ihop befintliga gång- och cykelstråk och därmed gör det lättare att ta sig ut i naturen utan bil
- Områden för ”bevarad grönstruktur” avsätts i Sandviken, Kungsgården, Åshammar, Jäderfors, Järbo, Gästrike-Hammarby, Årsunda, Österfärnebo och Gysinge
- Riktlinjer i syfte att på olika sätt förbättra förutsättningarna för friluftslivet

Globala hållbarhetsmål

Översiktsplanen har en koppling till flera av de globala hållbarhetsmålen som redovisas i översiktsplanens *kapitel 1 Framtidsbild, mål och strategier under rubrik Klimatförändringar*, men påverkan är liten i ett globalt sammanhang och planens måluppfyllelse har därför inte bedömts gentemot dessa mål. Kopplingen till översiktsplanen är särskilt tydlig för följande globala mål:

- **Mål 3 Hälsa och välbefinnande**, främst genom planens förslag till satsningar på hållbart resande, utbyggnad av gång- och cykelvägar, utvecklingsområden för friluftsliv samt bevarad grönstruktur
- **Mål 6 Rent vatten och sanitet**, genom att planen redovisar kommunens vatten- och avloppsförsörjning, tar hänsyn till denna vid förslag till ny bebyggelse samt lyfter behovet av att upprätta vattenförsörjningsplan samt dagvattenplan samt uppdatera kommunens VA-plan

- **Mål 7 Hållbar energi för alla** genom att planen redovisar kommunens energiförsörjning och anger riktlinjer för en hållbar sådan
- **Mål 11 Hållbara städer och samhällen**, genom att översiktsplanen anger förutsättningar för kommunens markanvändning fram till år 2030
- **Mål 13 Bekämpa klimatförändringen**, genom att planen lyfter fram hur klimatförändringarna kan beröra Sandvikens kommun och hur klimatanpassning kan ske
- **Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald**, genom att planen redovisar dels värdefulla naturmiljöer, dels vatten som naturresurs, och anger riktlinjer för att värna dessa värden

Slutsatser – miljömål

Sammantaget bedöms översiktsplanen:

- bidra till uppfyllelsen av de nationella miljökvalitetsmålen Grundvatten av god kvalitet samt God bebyggd miljö
- i viss mån bidra till uppfyllelsen av de nationella miljökvalitetsmålen Giffri miljö, Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Levande skogar samt Ett rikt växt- och djurliv
- i viss mån bidra till, men i viss mån motverka, uppfyllelsen av de nationella miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning samt Ett rikt odlingslandskap
- inte påverkas av de två nationella miljökvalitetsmålen Hav i balans samt levande kust och skärgård och Storslagen fjällmiljö. De bedöms inte vara relevanta för Sandvikens kommun. Ett mål, Skyddande ozonskikt, bedöms inte vara relevant i en översiktsplan.

4.2 Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken

De riksintressen som Sandvikens kommun berörs av redovisas i översiktsplanens *kapitel 5 Allmänna intressen*:

- **Naturmiljö**, MB 3 kap. 6 §: 8 områden
- **Natura 2000**, MB 4 kap. 8 §: 12 områden
- **Friluftsliv**, MB 3 kap. 6 §: 2 områden
- **Kulturmiljö**, MB 3 kap. 6 §: 5 områden
- **Kommunikation**, MB 3 kap. 8 §: 2 järnvägar och 1 väg
- **Vindbruk**, MB 3 kap. 8 §: 2 områden (till större delen inom Ockelbo kommun)
- **Totalförsvaret**, MB kap. 9 §: öppet redovisade riksintressen saknas
- **Turism och rörligt friluftsliv**, MB 4 kap. 2 §: 1 område
- **Skyddade vattendrag**, MB 4 kap. 6 §: 1 område

Enligt 3 kap. 5 § PBL ska det framgå av översiktsplanen hur kommunen avser att tillgodose riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken samt följa gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken. I översiktsplanen kan anges

rekommendationer som bidrar till att säkerställa riksintressena, det vill säga sådana rekommendationer som kan ge en positiv påverkan.

Bedömningarna i detta avsnitt avser hela översiktsplanen, inte bara de betydande miljöaspekter som tas upp i MKB:n.

Översiktsplanens tillgodoseende av riksintressen

Samtliga riksintressen redovisas på karta i översiktsplanens *kapitel 5 Allmänna intressen, under rubrik Riksintressen och miljö kvalitetsnormer*. De flesta riksintressen som berör tätorterna redovisas även på kartor i ortsfördjupningarna. Av tabell här intill och på följande sida framgår hur översiktsplanen beaktar riksintresset i form av särskilda riktlinjer samt vilka av översiktsplanens förändringsförslag som berör respektive riksintresse.

Konsekvenserna för de riksintressen som berörs av förändringsförslag beskrivs närmare i *kapitel 2 Miljökonsekvenser*.

Riksintresse Riksintressets beaktande i ÖP:n, ev. förändringsförslag och riktlinjer

Naturmiljö, MB 3 kap. 6 §

Ivantjärnsheden-Jädraån, X80

Inga förändringsförslag berör riksintresset.

Lomsmuren-Lomsjön-Svart-sjömuren X92

Inga förändringsförslag berör riksintresset.

Karinmossen-Karinsjön, Kalkmossne-Bysjön-Bysjömos-sen-Buksjömossen, X94

Inga förändringsförslag berör riksintresset.

Nedre Dalälvsområdet, X96

Utredningsområde Ö.Y.1, Ö.Y.2, G.Z.1, G.Z.2 och G.Z.3 inom riksintresset, samt G.VK.1 och Ö.VK.1 som avser värdefull kulturmiljö. Ö.B.1 delvis inom riksintresset. Bevarad grönstruktur markerad inom mindre del av riksintresset.

Bredmossen-Ystmossen-Gammelstilla-Västanhede, X100

Inga förändringsförslag berör riksintresset.

Naturmiljö, MB 3 kap. 6 § forts.

Norbyviken, X126	Inga förändringsförslag berör riksintresset.
Årsunda gravfält, X127	Ligger inom ÅR.V.K.1, värdefull kulturmiljö. Anges som bevarad grönstruktur. Saknas på karta i ortsfördjupningen.

Kolbosveden X128	Inga förändringsförslag berör riksintresset.
-------------------------	--

Natura 2000, MB 4 kap. 8 §

Bärsån	Inga förändringsförslag berör området.
Färnebofjärden	Utredningsområde G.VK.1 och Ö.VK.1 (värdefull kulturmiljö) samt bevarad grönstruktur markerat inom en liten del av området. Riktlinje anger att naturmiljön ska värnas.
Gammelstilla-Bredmossen	Inga förändringsförslag berör området.
Gysinge	G.VK.1, värdefull kulturmiljö samt bevarad grönstruktur markerat inom en liten del av området.
Högmosse	Inga förändringsförslag berör området.
Ista	Inga förändringsförslag berör området.
Kolsbosveden	Inga förändringsförslag berör området.
Lomsmuren	Inga förändringsförslag berör området.
Långsjön	Inga förändringsförslag berör området.
Mörtsjöbacken	Inga förändringsförslag berör området.
Årsunda	Ligger inom ÅR.V.K.1, värdefull kulturmiljö. Riktlinje anger att naturmiljön ska värnas. Anges som bevarad grönstruktur. Saknas på karta i ortsfördjupningen.

ÖsterbergsmurenInga förändringsförslag berör området.

Friluftsliv, MB 3 kap. 6 §

Nedre Dalälvsområdet FX 04Utredningsområde Ö.Y.1, Ö.Y.2, G.Z.1, G.Z.2 och G.Z.3 inom riksintresset, samt G.VK.1 och Ö.VK.1 som avser värdefull kulturmiljö. Bevarad grönstruktur markerad inom mindre del av riksintresset.

Kungsberget FX09Utvecklingsområde omfattar riksintresset. Riktlinje anges om möjlighet till utveckling av skidanläggningen.

Kulturmiljö, MB 3 kap. 6 §

Sandvikens stad, X900Markerat som värdefull kulturmiljö. Nytt gång- och cykelstråk inom riksintresset. Utredningsområde S.Y.5 tangerar riksintresset.

Årsunda X901Markerat som värdefull kulturmiljö. Bevarad grönstruktur markerad inom mindre del av riksintresset. Riktlinje anger att hänsyn ska tas till kulturmiljön.

Österfärnebo, X902Markerat som värdefull kulturmiljö. Utredningsområde Ö.Y.1 och Ö.Y.2 inom riksintresset. Bevarad grönstruktur markerad inom mindre del av riksintresset. Riktlinje anger att kulturmiljön ska skyddas och värnas.

Gysinge bruk, X903Utredningsområde G.Z.1 inom riksintresset, samt G.VK.1 som avser värdefull kulturmiljö. Bevarad grönstruktur markerad inom delar av riksintresset. Riktlinje om att hänsyn ska tas till kulturmiljön.

Gästrike-Hammarby bruk, X912Utredningsområde GH.B.1 och GH.Y.1 inom riksintresset, samt GH.VK.1 som avser värdefull kulturmiljö. Bevarad grönstruktur inom delar av riksintresset. Riktlinje om att hänsyn ska tas till kulturmiljön.

Järnväg, MB 3 kap. 8 §

BergslagsbananUtredningsområde ST.Z.1 och ST.Z.2 i Storvik samt S.Z.3, och S.Z.5 i Sandviken ligger intill banan, likaså värdefull kulturmiljö i Sandviken. Ny trafikkoppling (dubbelspår) markerat på sträckan Storvik-Sandviken. Bevarad grönstruktur i Sandviken korsas av banan.

Norra stambananUtredningsområde ST.Z.1 och ST.Z.2 i Storvik ligger intill banan. Ny gång- och cykelväg i Järbo korsar banan. Bevarad grönstruktur i Åshammar ligger intill banan.

Väg, MB 3 kap. 8 §

Väg E16

Utredningsområde S.Z.1, S.Z.2, S.Z.3 och S.Z.5 i Sandviken, KG.Z.4 i Kungsgården samt ST.Z.2 i Storvik ligger intill E16. Ny trafikkoppling på E16 anges i Storvik. Bevarad grönstruktur i Sandviken korsas av vägen.

Vindbruk, MB 3 kap. 8 §

TVå områden (till större delen inom Ockelbo kommun)

Inga förändringsförslag berör riksintressena.

Turism och rörligt friluftsliv, MB 4 kap. 2 §

Dalälven från Avesta till Skutskär

Utredningsområde Ö.Y.1, Ö.Y.2, G.Z.1, G.Z.2, G.Z.3 och G.VK.1 inom riksintresset, Ö.B.1 delvis bevarad grönstruktur anges inom mindre del av riksintresset.

Skyddade vattendrag, MB 4 kap. 6 §

Dalälven nedströms Näs bruk.

Utredningsområde Ö.Y.1, Ö.Y.2, G.Z.1, G.Z.2, G.Z.3 och G.VK.1 inom riksintresset, Ö.B.1 delvis bevarad grönstruktur anges inom mindre del av riksintresset.

Slutsatser – riksintressen

Översiktsplanen bedöms värna om ett säkerställande av kommunens riksintressen, genom att dessa redovisas tydligt i planen samt att riktlinjer finns kring hur de ska beaktas. Se även avsnitt 2.1 och 2.2.

4.3 Miljökvalitetsnormer

Förutsättningar

Enligt 3 kap. 5 § PBL ska det framgå av översiktsplanen hur kommunen avser att följa gällande miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken. Nuvarande miljökvalitetsnormer omfattar utomhusluft, omgivningsbuller, vattenförekomster samt fisk- och musselvatten.

Miljökvalitetsnormerna redovisas i översiktsplanens *kapitel 5 Allmänna intressen, avsnitt Riksinintressen och miljökvalitetsnormer*.

Utomhusluft

I översiktsplanen konstateras att de beräkningar som görs av Östra Sveriges Luftvårdsförbund visar att inga miljökvalitetsnormer för luft överskrids inom Sandvikens kommun. Kommunen arbetar ändå för att minska luftutsläppen, bland annat genom att skapa möjligheter för hållbara transporter och ett minskat bilberoende samt fortsatt fjärrvärmeutbyggnad. Översiktsplanens utgångspunkt är att bebyggelseutvecklingen i kommunen ska ske på ett sådant sätt att gång-, cykel- och kollektivtrafiken främjas. Flera nya gång- och cykelvägar föreslås.

Vissa av översiktsplanens förändringsförslag, exempelvis nya bostadsområden, innebär lokalt ökad biltrafik, men inte i sådan omfattning att miljökvalitetsnormerna för luft bedöms överskridas.

Omgivningsbuller

Sandvikens kommun omfattas inte av det krav på skyldighet att kartlägga omgivningsbuller och upprätta åtgärdsprogram som anges i förordning (2004:675) om omgivningsbuller, men även mindre kommuner ska sträva efter att begränsa bullerstörningar. Översiktsplanen anger ett flertal riktlinjer i syfte att begränsa eller förhindra bullerstörningar, bland annat att särskild hänsyn ska tas till bullerfrågorna vid detaljplanläggning av vissa föreslagna nya bostadsområden.

Fisk- och musselvatten

I Sandvikens kommun finns inga sjöar eller vattendrag som omfattas av förordning (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten.

Vattenförekomster

Miljökvalitetsnormer finns för ytvatten och grundvatten. Syftet är att tillståndet i våra vatten inte ska försämrats samt att alla vatten ska uppnå en bestämd miljökvalitet.

Sandvikens kommun tillhör Bottenhavets vattendistrikt. Frågorna om vattenvård samordnas genom vattenmyndigheterna i dialog med kommuner, vattenvårdsförbund och andra lokala vattenintressenter. På sikt kommer miljökvalitets-

normerna innebära att uppföljning och skydd för vattendragen förstärks.

Vattenresurserna delas in i ytvatten och grundvatten, där ytvattnet bedöms utifrån kemisk och ekologisk status och grundvattnet utifrån kemisk och kvantitativ status. Exploatering eller annan åtgärd får inte leda till att statusen försämras.

Enligt Vattenmyndighetens bedömning kommer bara ett begränsat antal av ytvattnen i Sandvikens kommun att uppnå god ekologisk och kemisk status år 2021. För ett flertal ytvattenförekomster är tidsfristen förlängd så att god ekologisk status ska nås till år 2027. En grundvattenförekomst har fått förlängd tidsfrist till år 2027 för att uppnå god kemisk status.

Statusklassning ytvatten

Ett fåtal ytvatten har hög eller god ekologisk status¹, bland annat Fängsjön vid Österfärnebo samt ett fåtal mindre oreglerade vattendrag.

Av övriga ytvattenförekomster har de allra flesta, på grund av övergödning och fysiska förändringar, en måttlig ekologisk status. De fysiska förändringar som ger upphov till måttlig ekologisk status är flödesregleringar, morfologiska förändringar² och bristande konnektivitet³.

Storsjön, Lillån och Ginsjöbacken har dessutom otillfredsställande ekologisk status.

De flesta ytvattnen inom kommunen har god kemisk status. Vattenförekomsterna klassas även för sin kemiska status, då exklusive två ämnen som överskrider gränsvärdena överallt, bromerade difenyleter och kvicksilver/kvicksilverföreningar. Ursprunget är långväga luftburna föroreningar och problemet med dessa ämnen bedöms ha en sådan omfattning att det i nuläget saknas tekniska förutsättningar att åtgärda det. Nedanstående bedömning relaterar till kemiska status utan överallt överskridande ämnen. Tre ytvatten uppnår dock, trots detta, ej god kemisk status – Storsjön, Näsbyjön och en delsträcka av Gavleån/Jädraån. Orsaken är framförallt miljögifter med sitt ursprung i industriella föroreningar och bekämpningsmedel.

1 Begreppen "måttlig ekologisk status", "god ekologisk status" etc. finns definierade i Vattenmyndighetens föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster.

2 Morfologiska förändringar betyder fysisk påverkan i vattenförekomsten, t.ex. genom att den är rätad, rensad eller invallad.

3 Konnektivitet betyder möjlighet till spridning och fria passager för djur, växter, sediment och organiskt material i uppströms och nedströms riktning, samt från vattenförekomsten till omgivande landområden.

Statusklassning grundvatten

Samtliga grundvattenförekomster i kommunen har god kemisk och kvantitativ status, förutom Jädraås/Jäderfors som har otillfredsställande kemisk grundvattenstatus. Orsaken är miljögifter från bekämpningsmedel.

Planförslaget

Klassningar till följd av fysiska förändringar såsom flödesregleringar, morfologiska förändringar och bristande konnektivitet, påverkas inte alls av de förändringar som föreslås i planförslaget. En påverkan till följd av exempelvis reglerade vattendrag är svår att komma åt på kommunal nivå.

Påverkanskällor för måttlig status, med avseende på övergödning, kan ha sitt ursprung i enskilda avlopp inom tillrinningsområdet. Samtliga nya bostads- och verksamhetsområden som föreslås, förutsätts att införlivas i kommunens verksamhetsområden för vatten och avlopp.

Kommunens gällande VA-plan är från år 2013. En riktlinje i översiktsplanen anger att VA-planen ska uppdateras. I en VA-plan ingår prioriteringar och åtgärder för att god ekologisk status i sjöar och vattendrag ska uppnås, bland annat genom riktlinjer för hur behovet av allmänt vatten och avlopp kan tillgodoses samt riktlinjer för arbetet med enskilda avlopp. Detta innebär att förutsättningarna att uppnå god status för kommunens vattendrag ökar, framförallt med avseende på övergödning.

Miljögifter i vägdagvatten kan vara en källa till påverkan på den kemiska statusen i vattendrag. De föreslagna förändringarna av markanvändning bedöms dock generellt inte påverka statusen negativt, förutsatt att arean med hårdgjorda ytor inte nämnvärt ökar. En riktlinje i översiktsplanen anger att den kommunala planeringen ska bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan uppnås.

Lokalt omhändertagande av dagvatten bör vara möjligt för de flesta områden. Vid planläggning av större hårdgjorda ytor kan rekommendationer kring omhändertagande och rening av dagvatten behövas vid detaljplanläggning av områdena.

Översiktsplanen anger att en dagvattenplan behöver tas fram. Denna bör innehålla en samlad kommunal dagvattenstrategi som ger ett helhetsgrepp kring dagvattnets påverkan på recipienter samt vilka åtgärder som vid behov kan vara lämpliga, både för befintlig och kommande bebyggelse.

Det finns behov av ett förbättrat skydd för befintliga och potentiella grundvattentäkter. I planen föreslås verksamheter eller bostäder inom vissa befintliga skyddsområden. Om dessa verksamheter uppfyller de krav som finns i skyddsföreskrifterna, behöver inte grundvattenresurserna påverkas negativt av exploateringarna. Potentiella grundvattentäkter har inte identifierats i planförslaget.

Sandviken, Högbo, Kungsgården och Årsunda

Sandviken, Kungsgården och Årsunda ligger i anslutning till Storsjön som har otillfredsställande ekologisk status. Storsjön uppnår inte heller god kemisk status. Avseende näringsämnesbelastning är statusen måttlig.

De flesta av de utredningsområden för bostäder och verksamheter som översiktsplanen redovisar i Sandviken, Kungsgården och Årsunda ligger nära befintligt verksamhetsområde för VA och bedöms kunna anslutas till kommunalt avlopp. Om så är möjligt kommer dessa områden inte att påverka Storsjön negativt avseende övergödning. För några utredningsområden, exempelvis de föreslagna bostadsområdena mellan Sandviken och Högbo samt områdena i Högbo, kan det vara aktuellt med VA- och kapacitetsutredningar för VA-försörjningen innan områdena kan anslutas. I dessa fall behöver då en bedömning göras utifrån områdets behov och möjligheter till allmänt VA. Med nya enskilda, och godkända, VA-anläggningar som uppfyller hög skydds nivå bedöms dessa inte påverka Storsjön negativt avseende övergödning.

I Årsunda och Kungsgården planeras områden för camping och marinor. Även dessa områden förutsätts anslutas till kommunalt avlopp. Vidare förutsätts att det nationella förbudet mot tömning av båtlatriner följs i Storsjön. I så fall medför inte heller dessa objekt inom planförslaget en negativ påverkan på Storsjön avseende övergödning.

I Högbo redovisas utredningsområden för bostäder och i Årsunda utredningsområden för såväl verksamheter som bostäder inom skyddsområde för respektive vattentäkt, men också inom primärt skyddsområde. Bland annat redovisas utveckling av en befintlig marina inom det primära skyddsområdet i Årsunda. Dricksvatten till hela Sandvikens tätort tas från grund- och ytvattentäkter vid sjön Öjaren. Årsunda-åsen är skyddsvärd som grundvattenresurs även utanför skyddsområdet. Årsundas vattentäkt är reservvattentäkt till Sandviken. Största aktsamhet bör därför iaktas vid planering inom dessa områden. Inför åtgärder inom vattenskyddsområdet och vattentäktens influensområde bör samråd hållas med Sandviken Energi Vatten kring lämplig exploatering samt skyddsåtgärder.

I Sandvikens tätort samlas stora delar av dagvattnet upp och renas vid Fiskängstjärnens dagvattenanläggning. Med tanke på att Storsjön är påverkad av miljögifter är det av stor vikt att dagvatten även från tillkommande områden får genomgå dagvattenrening.

Om tillkommande dagvatten omhändertas och renas bedöms planförslaget inte påverka Storsjön negativt avseende miljögifter.

Åshammar

Borrsjöån uppnår god kemisk status och avseende näringsämnesbelastning är statusen hög.

I Åshammar redovisar översiktsplanen endast ett mindre antal nya områden (två för bostäder och ett för ny väg). Tillkommande bebyggelse förutsätts kunna anslutas till det kommunala reningsverket i Kungsgården, vilket innebär att planförslaget inte medför någon negativ påverkan på Borrsjöån avseende näringsämnen. För bostadsområdena kan det vara aktuellt med VA-utredning innan områdena ansluts. En bedömning kan då göras utifrån områdets behov och möjligheter till allmänt VA. Med nya enskilda godkända VA-anläggningar som uppfyller hög skyddsnivå bedöms dessa inte påverka närliggande recipient.

Eventuellt tillkommande vägdagvatten förutsätts kunna omhändertas lokalt.

Jäderfors

Jädraån uppnår inte god kemisk status avseende miljögifter inklusive bekämpningsmedel. Avseende på näringsämnesbelastning är statusen hög.

Utredningsområden för bostäder ligger nära eller i anslutning till befintligt verksamhetsområde för VA och bedöms kunna anslutas till kommunalt avlopp. Det kan vara aktuellt med VA- och kapacitetsutredningar för VA-försörjningen innan områdena kan anslutas. I dess fall behöver då en bedömning göras utifrån områdets behov och möjligheter till allmänt VA. Med nya enskilda, och godkända, VA-anläggningar som uppfyller hög skyddsnivå bedöms dessa inte påverka Jädraån negativt avseende övergödning.

Ett av de föreslagna nya bostadsområdena ligger inom vattentäktens skyddsområde. Största aktsamhet bör därför iaktas vid planering inom detta område (JFB.1). Inför åtgärder inom vattenskyddsområdet och vattentäktens influensområde bör samråd hållas med Sandviken Energi, vatten, kring lämplig exploatering och skyddsåtgärder.

Järbo

Jädraån vid Järbo uppnår integod kemisk status avseende miljögifter inklusive bekämpningsmedel. Avseende näringsämnesbelastning är statusen hög.

I Järbo redovisar översiktsplanen ett antal nya områden med bostäder och verksamheter. Områdena bedöms kunna anslutas till kommunalt vatten och avlopp.

Eventuellt tillkommande vägdagvatten förutsätts kunna omhändertas lokalt.

Flera av de föreslagna nya bostadsområdena ligger inom vattentäktens skyddsområde. Största aktsamhet bör därför iaktas vid planering inom dessa områden. Inför åtgärder inom vattenskyddsområdet och vattentäktens influensområde bör

samråd hållas med Sandviken Energi, vatten, kring lämplig exploatering och skyddsåtgärder.

Kungsberget

Lillån uppnår god kemisk status och avseende näringsämnesbelastning är statusen hög.

I Kungsberget redovisar översiktsplanen ett större så kallat utvecklingsområde och anger att framtida utveckling behöver utredas. Kungsbergets skidanläggning är ansluten till kommunalt VA och möjlighet finns att ansluta tillkommande områden. Ett nytt reningsverk i Järbo tar hand om avloppsvatten från Kungsberget. Dricksvattenförsörjningen är under utredning.

Eventuellt tillkommande vägdagvatten förutsätts kunna omhändertas lokalt.

Storvik

Storvik ligger vid Näsby sjön som har måttlig ekologisk status. Näsby sjöns kemiska status är inte klassad utan överallt överskridande ämnen. Näsby sjön är påverkad av miljögifter och övergödning.

Samtliga bostadsområden och verksamheter i Storvik som redovisas i översiktsplanen ligger nära befintligt verksamhetsområde för VA och bedöms kunna anslutas till kommunalt avlopp. I så fall medför inte heller dessa objekt någon negativ påverkan på Näsby sjön avseende övergödning.

I slutningen ner mot Näsby sjön anger översiktsplanen stora nya verksamhetsområden. Här finns möjligheter att vid planläggning av stora hårdgjorda ytor även planera för omhändertagande och vid behov rening av dagvatten.

Gästrike-Hammarby

Gavelhytteån har måttlig ekologisk status och är påverkad av näringsämnen. Gavelhytteåns kemiska status är inte klassad utan överallt överskridande ämnen.

I Hammarby redovisar översiktsplanen ett nytt område för bostäder och ett för verksamheter. Dessa ligger nära befintligt verksamhetsområde för VA och bedöms kunna anslutas till kommunalt avlopp.

Eventuellt tillkommande vägdagvatten förutsätts kunna omhändertas lokalt.

Österfärnebo och Gysinge

Fängsjön, Färnebofjärden och Dalälven har i anslutning till Österfärnebo och Gysinge en god ekologisk status avseende övergödning. Vattendragens kemiska status är inte klassade utan överallt överskridande ämnen.

Renat avloppsvatten från Österfärnebos reningsverk rinner, via Norrån, så småningom ut i Dalälven. Norrån som recipient är inte klassad avseende näringsämnen, men den större

Dalälven är fördelaktigare som recipient för renat avloppsvatten. I den avloppsstrategi som Sandviken Energi Vatten tagit fram föreslås att reningsverken i Österfärnebo och Gysinge slås ihop till en större modernare anläggning.

I översiktsplanen redovisas ett nytt bostadsområde i Österfärnebo, delvis inom skyddsområde för vattentäkt. Största aktsamhet bör därför iaktas vid planering inom detta område. Inför åtgärder inom vattenskyddsområdet och vattentäktens influensområde bör samråd hållas med

Sandviken Energi, vatten, kring lämplig exploatering och skyddsåtgärder.

Eftersom det nya bostadsområdet delvis ligger inom vattenskyddsområde så är kommunalt VA en förutsättning. Under förutsättning att bostadsområdet ansluts till kommunalt avlopp kommer planförslaget inte att påverka vattendragen negativt.

Eventuellt tillkommande vägdagvatten förutsätts kunna omhändertas lokalt.

Slutsatser – Miljökvalitetsnormer

- I Sandvikens kommun är främst miljökvalitetsnormerna för vatten relevanta. Flera vattenförekomster, både yt- och grundvatten, är påverkade av näringsämnen, miljögifter eller flödesregleringar. Översiktsplanen anger i en generell riktlinje att den kommunala planeringen ska bidra till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan uppnås.
- Planförslaget innehåller inga konkreta åtgärder som bidrar till förbättringar i så stor omfattning att miljökvalitetsnormerna bedöms kunna uppnås. Under förutsättning att VA-planen uppdateras, samt att hänsyn till dagvattnets påverkan på ytvatten tas i senare planeringsprocesser, bedöms planen inte heller bidra till någon försämring.
- Riktlinjer för dagvatten saknas i översiktsplanen, utöver att där sägs att en dagvattenplan behöver tas fram samt att dagvattenfrågan särskilt ska belysas vid nybyggnation. Det är därmed oklart hur kommunen

har för avsikt att arbeta med dagvattenfrågor. Att tillkommande dagvatten vid behov omhändertas och renas är en förutsättning för bedömningen att planförslaget inte påverkar de aktuella ytvattnen negativt.

- Där nya bostäder eller verksamheter föreslås inom skyddsområde för vattentäkt (i Högbo, Årsunda, Jäderfors, Järbo och Österfärnebo) samt vid eventuell exploatering i anslutning till Årsundaåsen, bör stor aktsamhet iaktas. Samråd med Sandviken Energi Vatten, kring exploateringarnas lämplighet samt behov av eventuella skyddsåtgärder, är en förutsättning.
- Ett genomförande av översiktsplanens förändringsförslag bedöms inte innebära överskridande av miljökvalitetsnormerna för utomhusluft eller buller.

5. Uppföljning och övervakning

5.1 Uppföljning av planens betydande miljöpåverkan

Översiktsplanens förslag till förändringar har en relativt begränsad omfattning och inget behov har därför bedömts föreligga av uppföljning vad gäller planens samlade miljöpåverkan. Frågor om uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen medför kommer till stor del att avhandlas i senare planeringsstadierna för respektive förändring. Den betydande miljöpåverkan omfattar främst påverkan från bebyggelse-exploateringar. Större utbyggnader kommer att prövas genom detaljplanläggning och därmed tillhörande prövning.

Övergripande miljöfrågor

Miljökvalitetsnormer för vatten behöver studeras vidare på ett övergripande plan, eftersom de för ett antal sjöar och vattendrag i dagsläget inte uppfylls. Inom kommunen pågår arbete med bland annat vatten- och avloppsfrågor. I översiktsplanen anges att dagvattenplan och vattenförsörjningsplan behöver tas fram.

6. Samråd

6.1 Samråd med länsstyrelsen

Tidigt samråd och samråd om avgränsning av MKB hölls med Länsstyrelsen i Gävleborg 2017-05-10. Länsstyrelsen framhöll att översvämningsrisk, ras- och skredrisk, klimat-

anpassning, ekosystemtjänster samt jordbruksmark såsom naturresurs ska tas upp i MKB:n. Detta har beaktats.

Länsstyrelsen och kommunen är alltså överens om den avgränsning av MKB:n som redovisas i avsnitt 1.4.

saudviken.se/saudviken2030